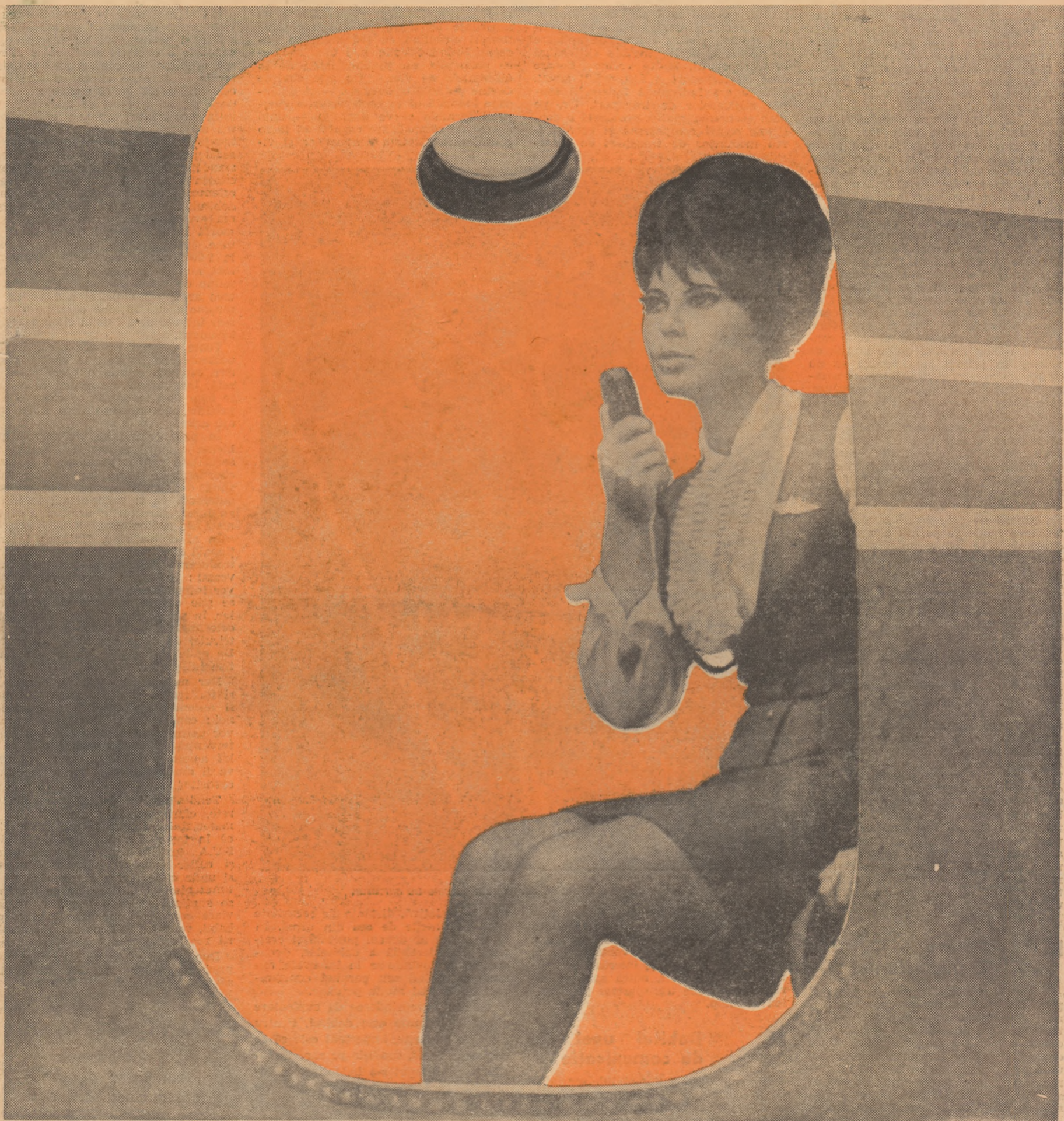

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Vă salută stewardessa Nina Iakimenko

Foto : V. Dlugaci (APN)

DIN SUMAR:

- **Atenție, ordinatorul ne aude!**
- **Noua eră a căilor ferate**
- **Lumina produce otravă**
- **Trebuie să renunțăm la grăsimi?**
- **Cea mai scumpă clădire din lume**
- **La taifas cu hamadrilii**
- **Pagina de umor**

Afirmația poate părea paradoxală, dar nu e mai puțin adevărată: în comparație cu transporturile auto, aeriene și fluviale numai căilor ferate li se mai deschid mari posibilități de dezvoltare. Cibernetică, automatizarea și îndeosebi calculul

scurgerii fluidelor vor face din acest mijloc de transport de ieri soluția de mâine. Trenul va deveni un imens metrou, nu la scara unui oraș, ci la aceea a unei națiuni.

Documentar

NOUA ERĂ A CĂILOR FERATE

De altfel, de pe acum, căile ferate au început să „năpârlească”, să-și schimbe pielea. Prim mijloc de locomotie al erei industriale, ele au apărut, se știe, în cursul secolului trecut cu un serios handicap: calul-putere al locomotivelor cîntărea 100 kg; era un progres în raport cu „mașina” umană, suficient pentru deplasări cu coeficienți de rulare mici. Dar trenului îi era încă interzis să urce pante proeminente chiar dacă i se prelungea astfel parcursul cînd avea de străbătut regiuni accidentate. O dată cu apariția tehnicii moderne, însă, aceste restricții au dispărut. Noile formule de propulsie autorizează viteze foarte mari sau, cel puțin, viteza pe care le-o permite infrastructura. Desigur, calea ferată a rămas aceeași: ecarteramentul mic continuă să subziste, așa cum l-au conceput promotorii săi, la dimensiunile a două crupe de cal, adică 1,44 m. Tehnicienii au protestat multă vreme împotriva acestei lipse de prevedere. Astăzi, însă, inconvenientul este considerat minor din mai multe puncte de vedere. În primul rînd pentru că nu există un raport direct între ecarteramentul șinelor și gabaritul trenurilor, care poate lesne depăși 1,44 m. În al doilea rînd lățimea mică a trenurilor asigură o excelentă aerodinamică, care favorizează marile viteze. Pe de altă parte, liniile de mare trafic reclamă căi multiple, încît dacă garniturile ar fi prea late, o singură cale ferată ar necesita un spațiu prețios, utilizabil în alte scopuri.

Inginerii de cale ferată socotesc că tehnicile moderne permit acum producerea de șine foarte lungi ale căror caracteristici vor fi, grație captoarelor mecanice ale vagoanelor-laborator, controlate cu extremă precizie. Pe astfel de șine trenurile vor circula lin, fără zgomot, iar curbele vor fi parcurse la fel de comod prin folosirea unui sistem de înclinare automată. În același timp se preconizează și suprimarea curbilor, prin construirea unor noi căi ferate comportînd numai linii drepte. În comparație cu avionul și automobilul, trenul are superioritatea de a putea ignora total intemperiiile. Pe de altă parte el reprezintă o soluție rațională, dat fiind că este condus de o singură persoană deși în el se află instalate sute altele. Într-un automobil pentru 3 sau 4 persoane este necesar un conducător cu atenția veșnic trează. Cel puțin pînă la inventarea automobilului automat. În legătură cu acesta circulă însă o anecdotă care povestește cum, încercînd să îngroape în autostrăzi bare metalice pentru ca automobilele să se ghîdeze singure, inginerii de la uzinele Ford și-au dat seama că erau, de fapt, pe cale să reinventeze calea ferată...

■ Pentru o logică a transporturilor

Viitorul căilor ferate nu poate fi prevăzut decît în cadrul unor considerații generale asupra mijloacelor de transport. Cu alte cuvinte devine necesară o logică a transporturilor. Unul din cele mai remarcabile aspecte ale unei logici a sistemelor a fost, în afara tehnicii, elaborarea unui limbaj al structurilor. Într-adevăr, matematicianul știe că deplasarea unui semnal de-a lungul unei linii se face conform unei ecuații binecunoscute, numită ecuația telegrafistilor, care are particularitatea de a fi aceeași, oricare ar fi semnalul și linia, fie că e vorba de curenți electrice circulînd într-un conductor, de unde acustice într-un tub sau de o zguduire într-o bară. De aici și posibilitatea studierii fenomenelor la scară largă. În fața unei anumite structuri se ia, pur și simplu, în considerare o „variabilă de poziție”, care va fi cota unui organ sau orientarea unei piese dacă este vorba de un sistem mecanic, ori o sarcină în electricitate. Variabila de debit va fi viteza unui mobil, intensitatea unui curent sau cantitatea de fluid care străbate într-o secundă secțiunea unui tub. Variabila de tensiune va fi o forță, un cuplu sau o diferență de potențial. Oricare ar fi natura acestor variabile, ecuațiile sistemelor analoge sînt aceleași. Încît este

posibil ca mai întîi să existe preocuparea pentru structuri și mai apoi pentru tehnici, pentru cîmpul de aplicare al fiecăreia. Lecția trebuie extinsă și la transporturi. Multă vreme fiecare mod de transport a fost privit izolat. Atenția era îndreptată îndeosebi asupra mijloacelor de transport. Or, pe plan economic, marea problemă o constituie astăzi compararea și coordonarea modurilor de transport cu deter-

rapide. Într-adevăr, ce distanță de securitate ar trebui să păstreze două trenuri circulînd cu 100 km/h pe aceeași linie? Practic, nici una, deoarece primejdia nu provine decît de la diferențele de viteză. Cu alte cuvinte devine posibilă conceperea — și nu încapă îndoială că în transporturile viitorului formula se va dezvolta — unui sistem de semnalizare capabil să ia în considerare distanța convoaielor și vi-

astfel și mai mult în competiție cu avioanele și transportul pe autostrăzi.

Dar și transportul de mărfuri va cunoaște o evoluție similară. E adevărat, probleme de confort nu vor exista, iar în ce privește viteza, ea este în acest sector un factor secundar. Încît, dacă pentru călători se întrevide evoluția spre trenuri rapide și ușoare, pentru mărfuri orientarea e contrară. Într-adevăr, de ce a fost nevoie de un secol pentru a se renunța la trenul standard, cu structura dictată de capacitatea locomotivei? Specialiștii se orientează acum și aici spre creșterea debitului, cu alte cuvinte spre creșterea greutateii. Odinioară, un tren de marfă însuma numai cîteva sute de tone. Actualmente s-a ajuns pînă la 7000, cifră care este considerată însă numai ca o etapă către trenul de mine de 10 000 de tone! Un astfel de tren ar fi echivalentul a 1000 de camioane a cîte 10 tone care, pe o șosea, s-ar întinde de-a lungul citorva zeci de kilometri.

Toate acestea ne arată că, în fața traficului de mărfuri în continuă sporire, singura soluție o oferă calea ferată. Într-adevăr, nu numai că ea poate face față la debite considerabile de mărfuri, dar automatizarea îi va spori atu-urile.

În primul rînd se va rezolva problema cuplării automate, factor de securitate pentru personal. E numai o chestiune de timp, inginerii feroviari fiind de părere că în 1980 cuplarea automată va fi generalizată în întreaga lume, garniturile urmînd a fi formate de ordinatoarele.

În al doilea rînd, Uniunea Internațională a căilor ferate a preconizat introducerea principiului unui cod universal: în viitor douăsprezece cifre vor informa asupra a tot ce trebuie să se știe despre vagoane și încărcătură lor. În plus a fost adoptat și un sistem colorimetric, care permite lectura matriculei de către o celulă fotoelectrică. De unde și posibilitatea de a automatiza integral traficul de mărfuri.

Dar nu numai călătoria în sine, ci și încărcarea și descărcarea vor putea fi automatizate datorită unor metode noi: containere și instalații speciale vor permite orice manevră fără ca intervenția omului să fie necesară. În felul acesta transportul pe calea ferată va fi mult mai economic și mai puțin costisitor decît transportul fluvial.

Tendința către dezvoltarea căilor ferate, către completa transformare a materialului rulant devine caracteristică în tot mai multe țări. Pînă și în S.U.A., țară în care transportul aerian și rutier cunoaște o mare dezvoltare și unde căile ferate se situează pe ultimul plan al mijloacelor de transport, se studiază acum o primă rețea feroviară complet automatizată care, probabil, va intra în funcțiune în următorii zece ani.

După cum se vede, căile ferate se pregătesc, și nu fără reale perspective, să cucerească din nou lumea.

N. Maximov

Un nod de cale ferată cu complicate sisteme de macazuri

minarea aptitudinilor fiecăruia. Deoarece astăzi oamenii se deplasează din ce în ce mai mult, se acordă din ce în ce mai puțină atenție vehiculelor și căilor de comunicație, interesul îndreptîndu-se spre debit, adică spre numărul de persoane transportate pe unitatea de timp.

■ Debitul unei căi de comunicație

În ce privește automobilul, specialiștii în circulație au reușit să calculeze debitul șoselelor. În primul rînd el este proporțional cu viteza, optimizarea lui mergînd mină în mină cu măsurile necesare de securitate. Astfel, pe o șosea cu o singură cale, debitul poate atinge 2000 automobile pe oră, pe una cu două — 4000, iar pe una cu trei 6000. În ce privește debitul de persoane, el depinde de numărul pasagerilor. După cum se vede, debitul unei căi rutiere este mult inferior căii ferate care poate transporta sute de persoane, în convoaie care se pot succeda la fiecare două minute. Cu alte cuvinte, transportul feroviar poate înghiți pe oră nu mii, ci zeci de mii de oameni. Este un atu care ne face să întrevădem și mai limpede viitorul trenului.

Tehnicile actuale autorizează o creștere considerabilă a debitelor în cazul metroului sau căilor ferate: așa cum am văzut, un convoi la două minute. Dar nimic nu interzice ritmuri și mai

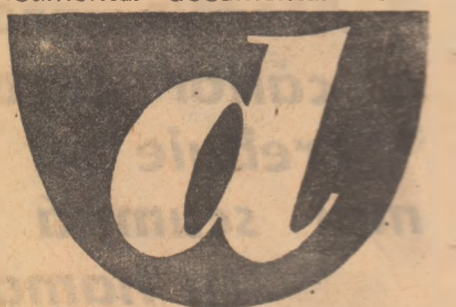
teza lor relativă, distanța de securitate fiind în funcție de cea din urmă. În felul acesta ar deveni posibilă și creșterea considerabilă a debitelor, convoaiele succedîndu-se la intervale minime și oprind sau pornind concomitent de la mai multe persoane.

Pentru întreprinderea de exploatare atu-ul căii ferate este debitul. Pentru cel ce o folosește, important este să se deplaseze rapid, condiție pe care trenurile au și început s-o îndeplinească, ajungînd încă de acum la viteze de 200 km/h (Rapidul japonez Tokkaido).

■ Spre frecvențe tot mai înalte

Problema timpilor de parcurs reali implică, în același timp, luarea în considerare a frecvenței transporturilor, căci unul din progresele pe care le va înregistra calea ferată în viitor va fi multiplicarea pornirilor. Lucrul va fi pe deplin posibil dacă cererea va fi suficientă. Și ea va fi, căci cine nu va dori să călătorească cu mijloace rapide, accesibile la intervale tot mai dese, chiar jumătate de oră, fără să mai fie preocupat de orare stabilite la intervale mari sau de reținerea locului ca în trenurile supraaglomerate de astăzi? Ultrarapidele viitorului vor dispune de un confort neîntîlnit în trenurile de azi, vagoanele tinzînd să devină adevărate saloane și intrînd

documenta.
documentar docum
rentar documentar du
documentar documenta
mentar documentar docu
r documentar documenta
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

Actualitatea
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală

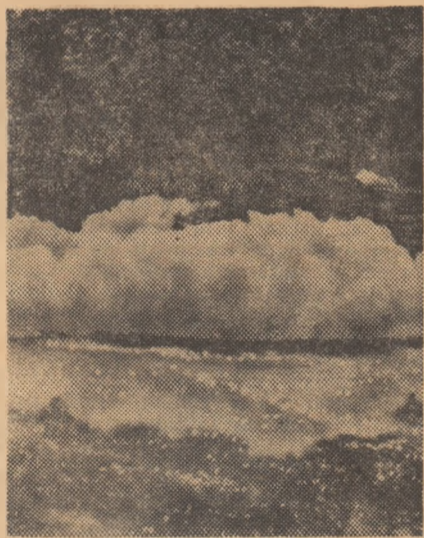
LA ORDINEA ZILEI

Dispută în jurul
detergenților

În ultimii doi ani o serie de țări au adoptat decrete interzicând fabricarea și desfacerea detergenților care nu sunt biodegradabili, adică nu pot fi descompuși de bacterii în proporție de cel puțin 80 la sută. Dar de ce această aprigă campanie împotriva unor produse cîndva atât de aplaudate?

Biologia, ecologia și medicina sînt cele care au tras semnalul de alarmă.

Apa de riu și de mare se autoepurează, datorită florei microbiene care o populează și sărurilor minerale dizolvate în ea. Această evoluție biologică naturală a fenomenelor de epurație este însă tulburată de detergenți. Bacteriile, a căror sarcină este descompunerea deșeurilor organice, azotate sau nu, în substanțe cu molecule mai simple, și anume în aminoacizi, care se desfac apoi în apă, bioxid de carbon și amoniac, nu sînt influențate de detergenți. Așadar, prima etapă a epu-

Marea detergenților în drum spre lacul Erie, una din cele mai grav atinse întinderi de apă

rării continuă să se producă. Dar după aceea apa nu este perfect limpede. Mai rămîne o operație importantă — nitrificarea — pe care o efectuează niște bacterii „specializate”. Acestea transformă amoniacul toxic în nitriți și nitrați, săruri de azot inofensive. După dispariția integrală a amoniacului, apa este iarăși pură, viața redevine posibilă, algele și planctonul se pot dezvolta, ceea ce înseamnă că peștii găsesc hrană. Nitrificarea este însă împiedicată de detergenți.

Dar viața acvatică este periclitată de detergenți și în alt mod. Într-o apă curată algele verzi se înmulțesc repede sub acțiunea razelor Soarelui. Dezvoltarea acestei floare, care asigură oxigenarea apei, este inhibată de detergenți. Și mai gravă este „otrăvirea” directă a peștilor cu detergenți. Peștii prezintă toate semnele de asfixie, deși cantitatea de oxigen din apă este perfect suficientă. Uneori intoxicația antrenează moartea peștilor.

Se știe de mult că substanțele ca funinginea și gudroanele au o acțiune cancerigenă. Un cercetător german a arătat, experimental, că proprietă-

țile lor cancerigene se accentuează în prezența detergenților. Or, se știe că apa potabilă din unele țări mai conține cantități infime de detergenți. Din punct de vedere medical acuzarea a fost extinsă și asupra noilor detergenți la modă, cei care conțin enzime. Se pune întrebarea: enzimele, care degradează proteinele din petele de sînge, lapte și ciocolată, nu atacă oare și proteinele din pielea gospodinelor, provocînd acestora dermatoze? Părerile sînt împărțite. Deși muncitorii care manipulează detergenți enzimatici într-o mare uzină prezentau iritații cutanate și simptome de alergii, la 11000 de femei care foloseau acei detergenți examenul dermatologic nu a detectat nimic. Iar sugarii înfășați în scutece spălate cu detergenții respectivi nu au avut nici urmă de iritație. Există însă și specialiști care susțin că detergenții reduc capacitatea de regenerare a pielii.

În orice caz, acum, cînd situația apei e critică în multe zone ale Terrei, cînd rîurile au început să fie depopulate și unele ape sînt chiar acoperite cu o inestetică spumă, este bine să se ia toate măsurile de restabilire a echilibrului natural.

— Uite, am și martori că eu am cules ciuperca asta!

Desen de A. Nekrasov

CE SE DISCUTĂ

Îmbrăcăminte
climatizată

Se pare că în curînd va trebui să spunem: „— Dacă ți-e cald, îmbracă-te!”. Căci pe piața mondială încep să apară primele costume refrigerente care permit celor ce le poartă să beneficieze de o temperatură de 20 grade Celsius, temperatură foarte agreabilă vara cînd mercurul urcă pînă la 30—35 de grade sau chiar mai mult. Climatizarea este obținută grație unui circuit, alcătuit din găurile de 2 milimetri repartizate la 5 centimetri distanță una de alta și plasat în căptușeală spre a permite aerului comprimat să circule în voie.

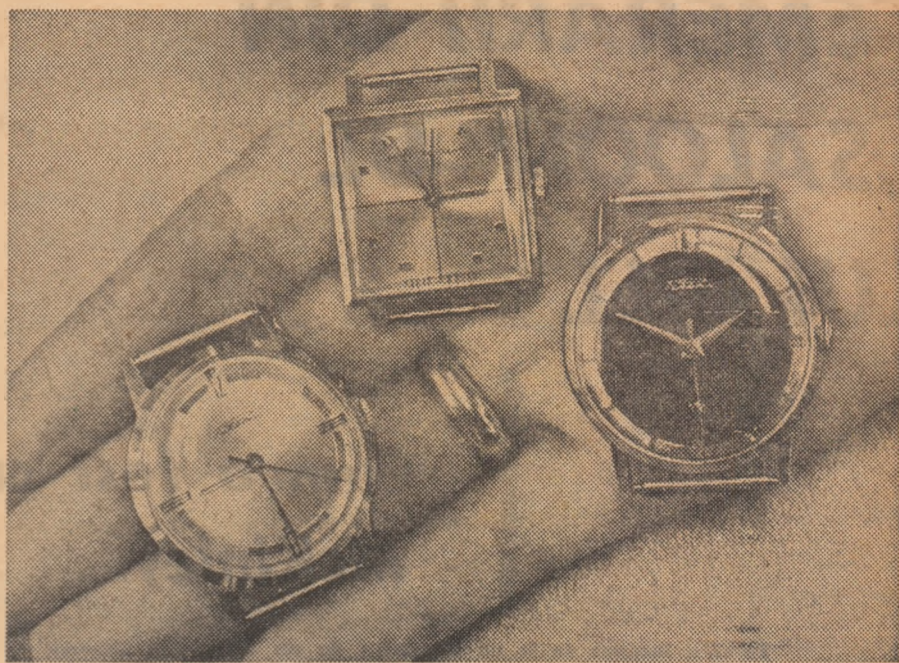
Gradul de răcoare poate fi reglat după voință prin intermediul unui simplu termostat. Cheltuielile de „înțreținere” sînt, se afirmă, foarte mici.

PROBLEME
ȘI SOLUȚII

Lumina
produce otrăvă

Indienii din America obișnuiau să-și înmoaie săgețile în otrava curara. Apoi vremea lui Winetou a trecut, tomahawk-urile au ruginit în pămînt; otrava curara continuă însă să fie utilizată și astăzi. Ba chiar mai mult decît odinioară. Căci acum ea este nefolosită în chirurgie. Pentru ca bisturiul să nu intre, de pildă, din greșeală în mușchi, în operațiile de plămîni se folosesc doze mici din această otrăvă.

Dar lianele din care se obține extractul curara cresc numai în America, din care cauză preparatul este foarte scump. În principiu, el poate fi obținut și în laborator: nu e nevoie decît să se „rupă” legăturile dintre moleculele acidului conținut de aceste plante. Dar nici presiunea, nici temperaturile joase sau înalte n-au putut rupe și nici

Ceasuri „Raketa” produse de fabrica din Petrodvoreț

Foto: A.P.N.

„coase” laolaltă moleculele așa cum au vrut chimiștii și farmaciștii.

În ajutorul lor a venit recent tehnica luminii. Într-un laborator pentru studiul surselor de lumină din Moscova a fost construit un reactor în care moleculele cu pricina au fost supuse unui „bombardament cuantic” cu lumină și în felul acesta au luat naștere moleculele unei noi substanțe. Ulterior s-a constatat că noua substanță este chiar mai eficientă decît otrava curara.

Reactorul pentru „bombardamentul cuantic” al moleculelor are o construcție simplă. Într-o retortă de sticlă este trimisă, prin conducte, materia primă — corespondentul sintetic al acidului conținut de liane. Apoi se aprinde o lampă cu mercur din interiorul retortei, care declanșează procesul de „rupere” a moleculelor. Și, în șaiszeci de ore, se obține din cinci kilograme de materie primă un kilogram din noul produs.

În același fel se produc, de altminteri caprolactama și alte mase plastice necesare industriilor radio, alimentară și petrolieră, chirurgie etc. Încît reactorul pentru „bombardament cuantic” își găsește aplicații în multe sectoare economice importante.

ZOOTEHNIE

Nutrii albe,
vulpi moarate

Acum trei ani, un grup de cercetători de la Institutul unional pentru creșterea animalelor cu blănuri scumpe a izbutit să selecționeze o nouă specie de nutrie, de culoare albă. Blana ei a fost foarte apreciată de specialiști. De atunci ea se numără printre mărfurile cele mai căutate la tirgurile internaționale pentru blănuri scumpe. Se naște, însă, întrebarea: de ce este nevoie de atîta muncă pentru obținerea unei specii noi cînd era, poate, mai simplu și mai ieftin să se vopsească blana nutriilor obișnuite în culoarea dorită? La această întrebare specialiștii răspund că o blană cu colorit natural este mai rezistentă și chiar mai frumoasă. Ea are combinații de culoare, nuanțe și reflexe pe care coloranții sintetici nu le pot da și de aceea este mai bine evaluată. În plus, nutria dă pe lingă blana-i scumpă și circa 2—3 kilograme de carne dietetică extrem de gustoasă.

Originară din America de Sud, nutria a fost adusă în Uniunea Sovietică acum patru decenii. A urmat o perioadă grea de aclimatizare, de căutare a unor metode adecvate de înmulțire în noile condiții. Astăzi în Uzbekistan și Azerbaidjan există cîteva mari gospodării de creștere a nutriilor. Dar nu numai acolo. Nutria s-a aclimatizat și în alte regiuni unde o cresc mulți amatori.

După ce au acumulat o bogată experiență, specialiștii în creșterea animalelor cu blană scumpă s-au gîndit să creeze noi forme coloristice. Prima izbîndă a fost nutria aurie. Astăzi numărul animalelor din această specie se

ridică la cîteva mii. Următoarea culoare obținută a fost cea albă. Apoi din încrucșarea primelor două s-a obținut nutria cu blana galbenă ca lămîia. A urmat nutria de un alb pur, ca zăpada. Iar acum e rîndul azuriului și albastrului intens.

Dar nu numai nutriile cunosc asemenea transformări. Specialiști din diverse țări au obținut pînă în clipa de față peste o sută de nuanțe de nurci. Se cunosc, de asemenea, cîteva specii de vulpi colorate. Foarte reușită este vulpea polară moară adusă din Norvegia.

O cale mai puțin obișnuită de înmulțire a gamei cromatice este selecționarea celor mai izbutite exemplare naturale și înmulțirea lor în captivitate. Așa a fost obținută vulpea polară albă. Acum specialiștii sovietici intenționează să smulgă naturii cîteva exemplare de zibeline cafenii, pastelate și argintii.

MAȘINI NOI

Automobilele
circulă și pe...
pereți

Un nou tip de vehicul, recent realizat, rulează cu 100 km pe oră pe șosele, urcă, se cațără, se îndoaie și poate birui chiar și bariera zidurilor care, eventual, i-ar sta în cale. În urma experiențelor-test întreprinse, automobilul a reușit să treacă peste un zid cu o înălțime de un metru tot atît de ușor ca un automobil obișnuit care urcă pe trotuar. Autorii omnipotentei mașini sînt de părere că nici un alt vehicul dotat cu roți nu poate egala aceste performanțe greu de realizat chiar și de vehiculele cu șenile.

Mașina are 4,50 m lungime, o greutate de opt tone și este alcătuită din două părți aproape independente, legate între ele printr-un sistem de cuplare pivotant, care se îndoaie după relieful terenului și în care ia loc conducătorul. Fiecare din cele două corpuri posedă patru roți cu un diametru de un metru, acționate de două motoare gemene situate de o parte și de alta a piesei centrale. Atunci cînd una din extremitățile mașinii se află suspendată în aer, cealaltă produce forța necesară care acționează vehiculul. Performanțe asemănătoare nu pot fi realizate decît de giganții șoselelor, cu roți uriașe de trei metri în diametru și folosiți în operațiuni excepționale. Dezavantajul lor rămîne însă acela că, datorită dimensiunilor și greutății, nu pot atinge viteze mari pe șosele, ceea ce are drept urmare dese blocări ale circulației.

TEMERARII DIN „SALOON“-UL LUI BILL

Cum a fost cucerit McKinley

Totul a început de la un ziar adus de un client în „Saloon“-ul îmbibit de fum al rotofeiului Bill McFee. Locuitorii de baștină din Alasca — tăietori de lemne și căștători de aur — se sinchiseau, de obicei, prea puțin de știrile din ziare; ceea ce au citit însă de astă dată i-a pus pe jăratec. Dar să vedem despre ce e vorba.

În vara anului 1794, în Golful Alasca a poposit o expediție a navigatorului englez George Vancouver care se în-deletnicea cu înregistrarea configurației geografice a țărmului. Într-o zi, către seară un marinar a zărit o mică pată, asemănătoare cu un nor, care se profila departe de țărm.

Vancouver n-a dat atenție spuselor matrozului, căci unui marinar i se pot năzări multe. Mare l-a fost însă mira-rea când a doua zi „pata“ s-a ivit iar în același loc și fără să-și fi schimbat forma. „Norul“ era de fapt un munte. Mai mult, unul dintre cei mai înalți din America de Nord.

Asta s-a aflat însă mult mai târziu. Într-adevăr, abia la o sută de ani după expediția lui Vancouver, un grup de specialiști ai serviciului geologic al S.U.A. au măsurat muntele și l-au boțezat McKinley în cinstea președintelui de atunci al Statelor Unite.

În sfârșit, în 1903 a fost făcută prima încercare de cucerire. După un drum cumplit de greu printr-o zonă sălbatică, complet nelocuită, doi geografi americani, George Aldridge și Robert Muldrove, și un judecător au ajuns la poalele muntelui și au început să-l escaladeze. Dar după numai câteva sute de metri drumul le-a fost barat de un perete compact de gheață. Descurajați, alpinistii au făcut cale întoarsă, iar într-un raport oficial au declarat că „muntele McKinley este absolut inaccesibil, că pe creasta lui se va putea, probabil, ajunge numai cu avionul sau cu un balon“.

La drept vorbind această afirmație era mai degrabă o justificare decât un avertisment, încât chiar în același an americanul Frederic Cook a declarat că a hotărât să escaladeze cu orice preț muntele. Și, ziaristii avizi de senzațional au început să facă o publicitate extraordinară acestui ins necunoscut care se arăta gata să realizeze solitar ceea ce nu izbutise o expediție.

E mult mai ușor însă de făcut promisiuni, decât de a le împlini. Și, după ce a zăbovit câteva luni în Alasca, Cook s-a înapoiat acasă puțin dezumflat. Asta nu l-a împiedicat totuși să declare plin de aplomb ziaristilor care-l asaltau cu întrebări că făcuse numai o „călătorie de explorare“. După trei ani a pornit iar la drum, de astă dată însă însoțit de doi alpinisti încercați. Dar și această a doua încercare s-a soldat, ca și cea dintâi, cu un eșec. În ciuda eforturilor, membrii expediției n-au izbutit să ajungă nici până la baza piscului. Însă nici această înfringere nu l-a descurajat pe orgoliosul Cook. Rămăs la Fairbanks, oraș aflat în apropierea muntelui, și-a găsit, într-un tripu, un alt tovarăș de drum, pe nume Edward Barril, un trișor, cum s-a aflat mai târziu.

După ce a cumpărat câteva atelaje de ciini, strania pereche s-a mistuit în zăpezile Alascai. Mult timp după aceea nu s-a mai auzit nimic despre cei doi exploratori. Dar la un moment dat, Cook și Barril s-au ivit, teferi și bine dispuși, afirmând că izbutiseră să escaladeze muntele. Foștii companioni ai lui Cook, ca dealtminteri toți cei care știau câte ceva despre McKinley, nu l-au crezut. Dar au trebuit să tacă, întrucât, mai întâi, Cook adusese cu el niște fotografii făcute, după cum spunea, de pe creasta muntelui, iar în al doilea rând putea fi dezavuat numai într-un singur fel și anume prin escaladarea muntelui spre a se constata dacă de acolo se vedea într-adevăr o asemenea priveliște.

În ce-l privește pe Cook, ignorându-l pe scepticii el se bucura din plin de

roadele succesului său. A publicat și o carte: „Pe acoperișul lumii“, în care a descris expediția, ilustrându-și din belșug relatarea cu fotografii ale grandioasei panorame revelate de pe creasta muntelui. Cartea s-a bucurat de mare succes. Cook era mereu invitat să vorbească despre expediția sa, și nu numai în fața marelui public, ci și a diverse societăți științifice. Numele lui Cook și Barril erau mereu citate în coloanele ziarelor. Unul din aceste ziare a ajuns la Fairbanks, în „Saloon“-ul rotofeiului Bill.

Echilibristică pe o lamă de cuțit

Clienții aflați atunci în barul lui Bill s-au miniat la culme. Un venetic se lauda că izbutise să escaladeze „bătri-

McKinley cel greu accesibil

nul lor McKinley“. Era o lovitură insuportabilă pentru mândria și patriotismul alascanilor. Și, după scurte dar zgomotoase și haotice dezbateri, asistența a ajuns la încheierea că era de mult timpul să la cazul în mâinile ei și să dea peste nas intrușilor, deși pe munte nu exista nici aur, nici altceva de preț. Cu toate acestea, lista viitorilor membri ai expediției a fost pe loc întocmită, iar proprietarul „Saloon“-ului a oferit generos 500 de dolari pentru izbînda ei.

Pregătirile au fost terminate într-un termen record. Dar dacă la ele ar fi asistat un membru al Clubului alpinistilor, acesta s-ar fi luat cu miinile de păr auzind cum era organizată sau, mai exact, cum nu era de loc organizată expediția. Proaspeții alpinisti nu aveau nici conducător, nici un plan bine stabilit, nici echipamentul strict necesar. Singurele lucruri pe care le posedau din belșug erau curajul, condiția fizică și dorința de a-și atinge cu orice preț ținta.

Oricum, într-o dimineață de primă-

vară entuziaștii au pornit la drum. E adevărat că pînă să ajungă la poalele muntelui s-au certat bine între ei, încît jumătate din „alpinisti“ s-au întors acasă. Dar ceilalți au avut noroc.

Au ales drumul cel mai primejdios și mai greu: pe ghețarul Muldrove, un uriaș riu increment, cu o lungime de 72 km, care pornește chiar de la poalele muntelui. S-au lăsat conduși probabil de instinctul fără greș al oamenilor care și-au petrecut toată viața în luptă crîncenă cu aspra natură a nordului. După ce au străbătut 3000 de metri în condiții extrem de grele, perfidul ghețar, aproape vertical, s-a terminat. În fața temerarului grup se afla acum colosul de granit al masivului: o îngrămădire de stînci, prăpastii... La vederea acestei priveliști, celor mai mulți dintre „alpinisti“ le-a pierit complet entuziasmul și au socotit că e mai bine să se întoarcă acasă, lăsînd cîstea de a apăra onoarea Alascai celor mai temerari dintre ei: Pitt Anderson, Willy Taylor și Charley McGonogol.

De obicei, când se escaladează un pisc de înălțimea lui McKinley se organizează neapărat tabere de bază și

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj

Fairbanks și urmărirea de acolo prin telescop cum „băieții“ luau cu asalt muntele. Or, piscul sudic nu putea fi văzut din oraș.

Ultimii metri pe o zăpadă perfidă, cînd picioarele își pierdeau la fiecare pas echilibrul, au fost nespuse de grei. Fiecare metru ascundea o capcană, fiecare pas deasupra unei prăpastii fără fund putea fi ultimul. Clătîndu-se de oboseală, Anderson și tovarășii lui înghițeau cu lăcomie aerul rarefiat. La numai 200 m de mult rivnita țintă, Charley n-a mai rezistat și s-a prăbușit în zăpadă. Scrișnînd din dinți și încercînd să-și curețe de pe fețele însingerate poșghița de gheață care se lipise de ele, ceilalți doi au continuat însă să se tîrască înainte. În cele din urmă, mai mult morți decât vii au ajuns pe creastă și, cu degetele înțepenite de frig, au înfipt în zăpadă un steag de cinci metri, simbol al victoriei repurtate în ciuda unui geacumplit și a unui vînt de gheață, a ne-numărate capcane întinse de stîncile sumbre și de hăurile fără fund. Onoarea Alascai era salvată!

În aceeași noapte, improvizații alpinisti, care pînă nu de mult doborîseră copaci în pădure ori scosese aur fără să se fi gîndit o clipă măcar la escaladarea unor piscuri muntoase, au coborît, complet epuizați, pînă la ghețarul Muldrove. O săptămînă mai târziu Pitt Anderson, Willy Taylor și Charley McGonogol se aflau în barul tixit de lume al lui Bill și povesteau, la un pahar de gin, peripețiile prin care trecuseră.

Eșecul salvator

Dar alpinistilor încercați li s-a părut suspectă această întimplare. Mai cu seamă că, conform relatărilor lor, alascanii nu găsiseră nici o urmă a predecesorului lor — doctorul Cook — nici pe creastă, nici pe versantele muntelui. Acesta se jura, totuși, pe toți sfinții, că așezase la curmătura un mare morman de fragmente de stîncă, care nu putea rămîne neobservat. Cam în același timp fostul însoțitor al doctorului Cook a declarat, însă, sub jurămînt, că ei nici nu încercaseră să ajungă în vîrf, ci că făcuseră fotografiile de pe creasta unui masiv mult mai scund. Cazul s-a încalcat definitiv. McKinley continua să fie socotit inaccesibil.

După doi ani, la poalele muntelui s-a ivit o nouă expediție, din care făceau parte profesorul de fizică Herschel Parker, pictorul american Belmore Brown și doi alascani. Erau cu toții conștienți de imensele greutăți care-i așteptau. Dar, după foarte multe peripeții, au ajuns în cele din urmă la 1300 de metri de pisc, distanță care nu mai părea chiar atît de riscantă.

Așa încît la 29 iunie 1912, ora 6 dimineața, Herschel Parker, Belmore Brown și unul din alascani au făcut ultimul salt. De fapt, acțiunea lor e numită impropriu salt, întrucît, priviți de departe, păreau niște muște care se tirau pe o imensă căpățînă de zahăr. Un pas, o oprire, o treaptă, un popas. Oboseala acumulată timp de câteva săptămîni de luptă cu muntele și lunga foamă de oxigen își spuneau cuvîntul. Cu toate acestea, alpinistii au străbătut jumătate din distanță în numai patru ore. Dar în această clipă natura a dat exploratorilor ultima ei lovitură. Vîntulețul care adia pînă atunci s-a preschimbat brusc în uragan, iar cerul încărcat de nori a început să cearnă o zăpadă deasă. Abia mișcîndu-și picioarele și miinile, alpinistii au încercat totuși să-și continue, tîrîndu-se, drumul. Au mai străbătut 200 de m...

S. Barsov

(Continuare în pag. 11-a)

INTERVIU

Vartuhi Varteresian, cu simpatie

Recent ne-a vizitat țara o delegație alcătuită din membri fondatori ai Asociației de prietenie sovieto-române, din care a făcut parte și Vartuhi Varteresian, artistă a poporului a R.S.S. Armene, membră în conducerea Filialei din Erevan a Asociației. Cunoscuta actriță a avut amabilitatea de a ne răspunde la câteva întrebări.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre activitatea dumneavoastră în cadrul Filialei din Erevan a Asociației de prietenie sovieto-române.

— Sunt membră de opt ani în conducerea filialei și nu lipsesc de la nici o manifestare consacrată României și

prieteniei dintre țările noastre. Particip cu multă bucurie la primirea delegațiilor sosite din țara dumneavoastră, cu atât mai mult cu cât cunosc limba română, dat fiind că am copilărit la București. Iar de câte ori am prilejul, la manifestările artistice consacrate României recit versuri ale poezilor români, fie în original, fie în limba armeană.

— Ne-ar interesa o scurtă trecere în revistă a activității dumneavoastră artistice.

— În 22 de ani am interpretat circa cincizeci de roluri. Cel mai drag îmi este Marcarid, din piesa clasicului armean Șirvanzade „Pentru onoare”. Marcarid are o mică poveste. Cu acest rol am debutat în teatrul de amatori, apoi pe scena teatrului din orașul Leninakan, apoi l-am interpretat în film și tot cu el m-am „mutat” la teatrul

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

Academic de Dramă „G. Sundukian” din Erevan. Aș mai aminti rolul băiatului din „Inima mea este pe înălțimi” a lui William Saroyan, care, după câte știu, s-a jucat cu mult succes și la București, și rolul fetei celei mari din ultima noastră premieră „Casa Bernardei Alba” de Federico Garcia Lorca. La televiziune am jucat recent într-un serial, care mi-a dat mari satisfacții, cu comedia „Părintele intermediar” a clasicului E. Odian. Pentru noua stagiune teatrală pregătesc rolul Nastiei din „Azilul de noapte”.

— Cu ce impresii părăsiți România?

— Sunt foarte bucuroasă că am revăzut România și că, în afară de București, am putut cunoaște și alte orașe mari ca Timișoara, Craiova, Sibiu. Plec cu impresii de neuitat, sunt încântată de frumusețile naturii și de realizările poporului român, care muncește cu atâta avânt creator.

— Din păcate ați nimerit într-un sezon artistic mort. Poate totuși ați văzut ceva spectacole?

— Da, regret mult că n-am prins stagiunea teatrală, m-ar fi interesat enorm. Am văzut numai două spectacole de divertisment, dar care mi-au plăcut: opereta „My Fair Lady” la Timișoara, în regia lui Ion Dacian, pe care l-am cunoscut ca oaspete al Asociației noastre la Erevan, și revista „Sonatul lunii”. Am asistat și la un excelent concert în cadrul Festivalului „George Enescu”, dat de Filarmonica bucureșteană, dirijată de Mircea Cristescu, avându-l ca solist pe pianistul austriac Paul Badura-Skoda.

Mă despărț de România cu convingerea că vizita noastră și contactele pe care le-am avut vor contribui la lărgirea prieteniei dintre țările noastre.

Madeleine Karacașian

PE PLATOURI

De trei ori Cehov

Opera lui Cehov este un izvor de apă vie pentru cineaști. Ar fi inutil să mai recapitulăm titlurile ecranizate — iubitorii de film le știu prea bine. Așa că ne vom mărgini să ne referim la prezent.

În timp ce, la Londra, Laurence Olivier turnează „Trei surori”, la Leninograd, Andrei Mihailkov-Koncealovski ecranizează „Unchiul Vanea”. Exterioarele sînt gata, acum echipa se află pe platouri. „Capetele de afiș” sînt, fără îndoială, Innokenti Smoktunovski, interpretul rolului titular, și Serghei Bondarciuk — doctorul Astrov. Acesta este al doilea rol cehovian „medical” (după „Zvâpăiata”) din cariera actricei a lui Bondarciuk care a împlinit zilele acestea 50 de ani și a fost sărbătorit în casa „Unchiului Vanea”. Oficiile de gazdă le-a făcut, cum era și firesc, stăpîna casei, Elena Andreevna (Irina Mirosnicenko), ajutată de Sonia (Irina Kupcenko).

Pe alt platou, la „Mosfilm” se află echipa „Pescărușului”. Iuri Karasik, regizorul filmului, a apelat la rîndu-i la o distribuție prestigioasă: Alla Demidova (Arkadina), Liudmila Savelieva (Nina Zarecinaia), Iuri Iakovlev (Trigorin), Nikolai Plotnikov (Sorin), Valentina Telicikina (Mașa), Valeri Cetverikov (Trepnev), Efim Kopelian (Dorn), Armen Djigarhanian (Șamraev). Karasik speră să poată exprima în filmul său adîncimea suferinței, plinătatea celor mai subtile nuanțe ale suferinței omenești, așa cum le-a evocat Cehov în piesa lui.

Al treilea regizor cehovian din studiourile sovietice (tot „Mosfilm”) este Mihail Șvețer. El face un film de sinteză inspirîndu-se din mai multe povestiri ale scriitorului. Titlul, cu valoare evident simbolică, este „Caruselul”. „Viața cu evenimentele ei trece prin fața noastră ca un carusel care se învîrtește într-una. Numai că în rotirea-i fără oprire trebuie să-l vezi pe eroul tău, să-i urmărești gândurile, sentimentele și să arăți toate acestea și altora. Pe ecran vor apărea și vor dispărea și vor apărea din nou personajele cehoviene pe care le-am ales. Tristețea și comicul merg mină în mină în opera lui Cehov, ca și în viața de altminteri. Aș dori foarte mult ca filmul nostru să dezvăluie darul lui Cehov de a vedea noul în viață, inaccesibil altora, și imensul său talent”.

Iată cu ce intenții pornește la drum Mihail Șvețer. La apelul lui au răspuns actorii Elena Koroleva, Valentina Titova, Evgheni Leonov, Vladimir Basov, Ivan Lapikov, Leonid Kuravliov și alții.

Și de trei ori Șolohov

Tot de trei ori și Șolohov, dar într-un singur film, care, sub titlul generic „Ștepa azurie”, reunește trei scheciuri: „Comisarul cu aprovizionarea”, „Caria” și „Sfredelul”. Filmul este închinat zilelor grele de luptă pentru consolidarea puterii sovietice pe Don.

Primul scheci este realizat de doi absolvenți ai Institutului unional de cinematografie, O. Bondarev și V. Kolțov și are ca interpreți principali tot doi debutanți: V. Semionov și V. Șapovalov.

La celelalte două lucrează un meșter încercat, Efim Dzigan, artist al poporului al U.R.S.S., care a dat „Noi, cei din Kronstadt” și „Torentul de fier”. Actorii săi sînt și ei bine cunoscuți: Zinaida Kirienko, Liubov Sokolova, Evgheni Lebedev, precum și artiști de la teatrele moscovite „Sovremennik” și de pe Taganka.

Exterioarele „Ștepei azurii” se turnează la Veșenskaia și în stanițele învecinate, adică exact pe locurile unde s-au petrecut evenimentele istorice cu vigurosul talent de Șolohov.

La Moscova s-a deschis expoziția „Dramaturgia românească în anii socialismului”. Expoziția ilustrează în circa 100 de imagini fotografice cele mai reprezentative spectacole cu piese ale autorilor români. În fotografie: „Arca lui Noe” pe scena teatrului din Piatra Neamț

NU NUMAI ÎN FILME

Paris, strada Scribe

Hoții s-au vădit buni cunoscători de artă. Cele șaptesprezece pinze furate erau mindria colecției: Renoir, Manet, Monet, Pissaro... Valorau aproape un miliard de franci vechi. Furtul s-a petrecut la Paris, pe strada Scribe, în locuința doamnei Chardot, cunoscută colecționară franceză.

Cîteva cuvinte despre colecție și posesorii ei. Bun prieten cu Renoir, Pissaro, Manet, Monet și alți impresionisti, Gustave Kellebot, unchiul doamnei Chardot, el însuși pictor, a cumpărat de la ei tablouri în zilele cînd nici unul nu-și făcuse încă un nume. Cu cîțiva ani înainte de a muri (1899), Kellebot a vrut să-și dăruiască colecția, care ajunsese atunci la șizeci și cinci de tablouri, secției de artă modernă a Luvrului. Dar a fost refuzat. După insistențe, muzeul a acceptat în cele din urmă să primească numai o parte, a nume treizeci și opt de tablouri. Printre ele se găseau cîteva pinze de Renoir astăzi celebre: „Moara de la Galette”, „Pod de cale ferată la Chatou”, „Balsanoir”, precum și opere de Degas și Manet.

Tablourile furate din strada Scribe reprezentau partea colecției care fusese refuzată de Luvru. Hoții au folosit o tehnică foarte ingenioasă, care repeta în multe privințe procedeele aplicate în filmele polițiste cu furturi de bijuterii și alte obiecte prețioase. În fața abilității și a experienței lor acumulate de pe ecran, toate sistemele de pază — inclusiv sistemul electronic de alarmă — s-au dovedit neputincioase. Pe scurt, au dispărut șaptesprezece tablouri de mare valoare, printre care „Gara Saint-Lazare” de Monet, „Portret de femeie cu pălărie roz” și „Fetițe jucîndu-se cu mingea” de Renoir, „Muncitor” de Pissaro, două pinze de Sisley, un Corot, încă cîteva schițe de Renoir și altele.

Cum multe dintre aceste opere sînt prea cunoscute, e clar că ele nu puteau fi vîndute pe „piața internă”. De aceea și cercetările făcute au rămas fără rezultat. Probabil că tablourile au și traversat oceanul.

REFLECTOR

● Marcel Carné l-a angajat pe actorul englez Leonard Whiting — interpretul lui Romeo și al lui Casanova — pentru nou-i film: „Inghițiți de ceață”. Subiectul imaginat de celebrul regizor amintește de „Hamlet”. Genericul va cuprinde și numele Silvaniei Mangano.

● După „Elvira Madigan” și „Oda-len-31” regizorul suedez Bo Widerberg s-a oprit la Joe Hill, național al său, devenit celebru în America și căzut acolo victimă unei erori judiciare care l-a trimis la moarte. Tonul noului film va fi departe de blîndetea și gingășia din „Elvira Madigan”. Exterioarele sînt turnate chiar la locul crimei, la Salt-Lake-City.

● Lista actorilor care s-au apucat de regie — Jean-Louis Trintignant, Gérard Blain, Jacques Perrin — a fost completată de Maximilian Schell, care a debutat cu ecranizarea nuvelei „Prima iubire” de Turghenev. Începutul a fost de bun augur: filmul a fost distins cu cîteva premii.

FIZIOLOGIE

Trebuie să renunțăm la grăsimi?

Pentru a-și păstra sănătatea, omul modern consimte să renunțe la grăsimi. Căci cine spune hrană bogată subînțelege acum și obezitate. Iar omul de astăzi, din ce în ce mai informat și în materie medicală, știe că un exces ponderal nu este de fel un semn de sănătate.

Proasta reputație a corpilor grași se datorește în bună măsură succesului teoriei că colesterolul absorbit o dată

tial. În sfârșit, fapt foarte interesant, un surplus de alimente bogate în colesterol nu provoacă la subiecții sănătoși care se alimentau normal nici o variație a coeficientului de colesterol.

De unde rezultă că aprecierea drept utilă sau nefastă a rolului colesterolului din produsele alimentare trebuie să fie foarte nuanțată. Nimic nu arată că oamenii în vârstă ar putea consuma în cantități nelimitate alimente

Artera sclerotizată are o capacitate redusă de transportare a singelui, peretii fiindu-i îngroșați de țesut fibros, în care se depun grăsimi (petele albe dintre fibre)

cu grăsimile animale provoacă arterioscleroza. Această amenințare taie acum apetitul unor inși pe care lungii și savante discuții despre inconveniențele unui exces ponderal nu izbuteau altă dată să-i îndepărteze de mese prea bogate. Grijă pentru „linie” și teama de arterioscleroză îi fac însă acum pe unii — afirmă prof. Konstantin Petrovski — să exagereze în mod invers, înlăturând total grăsimile. De fapt, rolul colesterolului în producerea arteriosclerozei mai rămâne încă a fi demonstrat, afirmă același cercetător.

Trupul unui om care cântărește 65—70 de kilograme conține cam 175 grame de colesterol: 51 de grame în piele, 35 de grame în țesutul nervos, 85 grame în sînge etc... Cercetări făcute cu colesterol marcat au arătat că, în opt zile, aproape 50% din această substanță este reînnoită în țesuturi grație mai ales formării unor cantități importante de către organism, în proporții de 6—8 grame în 24 de ore. Or, rația alimentară cotidiană nu aduce decît un aport de 0,5 grame colesterol.

„Este evident că, în fața unei activități atât de energice a organismului, afirmă dr. Petrovski, rolul negativ al colesterolului alimentar este mai puțin important decît se crede în genere. O seamă de cercetări susțin, de altfel, că, departe de a dăuna organismului, colesterolul absorbit o dată cu alimentele stimulează și fortifică metabolismul colesterolului”.

În această ordine de idei, cercetători de la Institutul de medicină din Lvov au făcut o seamă de observații interesante. Punînd sub observație 225 de inși sănătoși, între 18 și 69 de ani, cărora li s-a administrat o alimentație bogată în colesterol (5—7 ouă pe zi), ei au constatat că coeficientul de colesterol la toți acești subiecți era sub cantitatea medie admisă. Mai mult, nici subiecții cei mai în vîrstă n-au fost depistați vreun semn de arterioscleroză. Dimpotrivă, mulți dintre ei aveau un sistem vascular în mai bună stare decît inși de aceeași vîrstă care nu consumaseră alimente bogate în colesterol.

Apoi punînd sub observație 230 de alți subiecți, dintre care unii sănătoși, iar ceilalți suferinzi, specialiștii din Lvov au observat că la subiecții bolnavi, cantitatea sporită de colesterol adăugată timp de una sau mai multe zile provoca de fiecare dată o reînnoire a coeficientului de colesterol normal din sînge. La subiecții normali care aveau, de obicei, un consum limitat de alimente bogate în colesterol s-a observat că ingestia a 5 gălbenușuri de ou ducea la o creștere a coeficientului de colesterol, urmată apoi de o scădere a acestui coeficient sub nivelul ini-

„Este limpede deci — conchide dr. Petrovski — că grăsimile trebuie să figureze în mod obligatoriu în rațiile alimentare. Opinia că grăsimile animale trebuie să fie înlocuite prin uleiuri vegetale este însă o altă exagerare. Căci trebuie măsură în toate. Un consum excedentar de grăsimi poate duce la o sporire nefastă a greutății. Regula de aur a oricărui om trebuie să fie, de aceea, o alimentație moderată. O asemenea alimentație poate cuprinde 80 gr. de grăsimi: 20 g. uleiuri vegetale, 20 g. grăsimi animale, 20 g. de margarină, a cărei compoziție prevede acum un raport optim de acizi grași și 20 gr. de produse alimentare diverse.”

CHIMIE

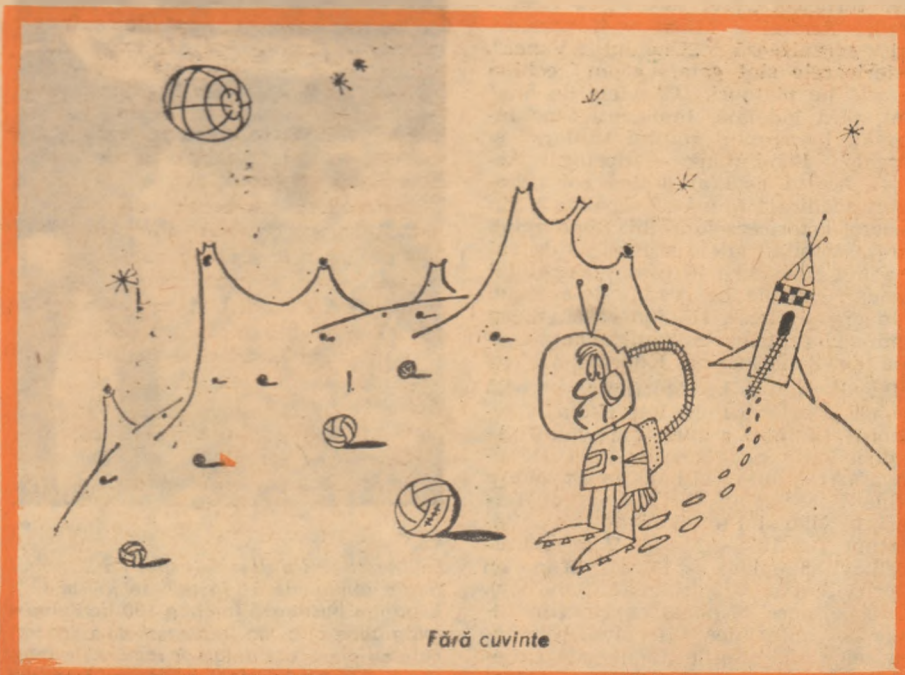
Era sticlei

O perspectivă a viitorului: sticla metalurgică, adaptabilă la toate necesitățile. Nu e o fantezie a unui scriitor de literatură științifico-fantastică, ci o promisiune concretă: erei Atomului și Cosmosului i se va adăuga aceea a unor uimitoare tipuri de sticlă.

Sticla a deschis omului ochii asupra stelelor și microscopicelor bacterii, i-a dăruit nenumărate ustensile de cercetare, medicina îi datorește enorm, de la termometru la cele mai complicate instrumente utilizate în chirurgie. Sticla înseamnă hubloul navelor spațiale capabil să suporte presiunile și temperaturile Cosmosului, ea participă la fabricarea mașinilor de calcul electronic și ogivelor de protecție ale rachetelor, intră în componența uriașelor tuburi în care se experimentează controlul plasmelor sau este folosită pentru ferestrele submarinelor nucleare, în vederea supravegherii compartimentelor radioactive. Aplicațiile banalei sticle prin care privim la ferestre sînt acum așa de numeroase, încît se pot număra cu miile și pretutindeni, în toate domeniile de activitate umană. În viitor însă o vom putea întîlni uneori sub aspecte dintre cele mai neașteptate.

Într-un număr de laboratoare au început să se producă sticle mai rezistente decît cele mai bune aliaje și care, aruncate să zicem de la etajul zece, nu vor suferi nici cea mai mică fisură. Automobilele viitorului vor fi echipate, după cum ni se spune, cu parbrize „cameleon” care se vor adapta spontan luminii și cu pistoane din sticlă. Omul a învățat să fabrice sticla de mai bine de 35 de secole, dar abia în ultimii cincizeci de ani i-a descoperit infinitele posibilități. Procedeul mecanic au schimbat complet fața sticlei. Pe temelii ale unei lumi de meșteșuguri s-a ridicat un imperiu în slujba căruia se află o adevărată armată de cercetători. Din această ofensivă destul de recentă a științei a rezultat și marea varietate de sticle moderne. În cursul anilor cercetătorii s-au străduit să realizeze un produs de siliciu pur care, din punct de vedere chimic, să fie cea mai simplă dintre sticle și, în același timp, prin performanțele lui, cea mai bună. Și într-adevăr, după multe experiențe a fost obținută o substanță realmente remarcabilă. O altă descoperire au fost sticlele pe bază de pământuri rare, cu proprietăți inegalabile.

Se știe că optica este o lume infinită, în care au loc interacțiuni între

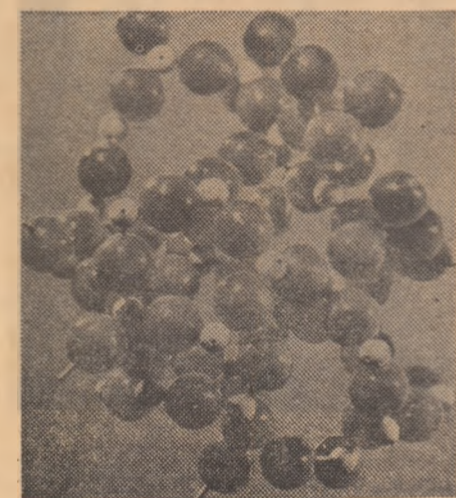

Fără cuvinte

Știa știința știința știința și
știința știința știința știința
știința știința știința știința și
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

sticlă și radiațiile de tot felul. Astăzi, omul are la dispoziție o imensă gamă de sticle capabile să controleze o mare parte a spectrului vizibil și invizibil, ca și alte forme de energie radiată. Sticlele optice moderne sînt ultraspecializate. Ele sînt utilizate în zone cu lungimi de undă bine determinate, începînd cu aceea a razelor gamma și pînă la „frecvența zero” a curentului direct. În același timp au început a fi izolate cu mult succes spectaculoase calități izolante și formidabila rezistență mecanică a fibrei de sticlă. Asociată cu rășini sintetice, ea este utilizată la construirea corpurilor de navă, a caroseriei de automobile, țevilor de armă, undițelor etc. După cum, fiind extrem de ușoară, inalterabilă, neinflamabilă, servește de

Structura tipurilor de sticlă nu este încă suficient cunoscută. În clișeu: repartizarea moleculelor într-o sticlă de siliciu

asemenea, la fabricarea ecranelor de cinema și a pansamentelor chirurgicale, iar încorporată în cauciuc va da naștere pneurilor viitorului.

În sfârșit, recent a fost realizată sticla fotosensibilă, una din cele mai ciudate descoperiri ale tehnicii. De multă vreme cercetătorii remarcaseră că uneori, după o lungă expunere la lumină, sticla se colorează. Acum fenomenul este exploatat și dirijat în sticle speciale, în componența cărora intră oxid de cesiu și săruri de aur sau argint. Atomii ionizați (Cs⁺O) absorb razele ultraviolete și transferă fotoelectronii ionilor de aur sau argint, transformîndu-i în atomi metalici. Acești atomi formează imagini invizibile și latente, care corespund cu porțiunile impresionate de lumină. Pentru a „developa” sticla e suficient să fie încălzită. Și cum este fotosensibilă în întreaga ei grosime, se obține o extraordinară impresie de profunzime și realitate.

Într-o zi cercetătorii unui laborator au plasat un eșantion de sticlă fotosensibilă într-un cuptor, unde l-au uitat o noapte întreagă. A doua zi eșantionul devenise opac ca porțelanul. Din păcate, sau mai bine zis din fericire, un tehnician l-a scăpat pe ciment. Surpriză: eșantionul nu s-a spart. Printre o simplă întîmplare, fusese „inventat” piroceramul, sticlă fabuloasă cu caracteristici uimitoare, de care am amintit la început, cu densitate inferioară aluminiului, coeficientul de dilatare rivalizînd cu cel al sticlei de siliciu pur, o enormă rezistență la ruptură, o mare conductivitate termică, caracteristici electrice inegalabile. Miraculosului material i s-au dat imediat întrebunțări în industria astronomică și de motoare.

CIBERNETICĂ

Atenție, ordinatorul ne aude!

Multe centre științifice din lume se ocupă în momentul de față cu îmbogățirea „intelectului” ordinatorilor. Acum douăzeci și cinci de ani mașinile electronice erau construcții oarbe și surdo-mute care executau numai operațiuni matematice; astăzi, însă, automatelor moderne li se cere să stăpânească darul vorbirii. Această necesitate a dat naștere în cibernetică unui nou curent: recunoașterea sunetelor de către mașini. Specialiștii încearcă să învețe mașinile cum să facă deducții logice și să răspundă la între-

calitatea pronunțării prin fraza: „Șasa s-a întors”. Primele răspunsuri mașina le-a reprodus parcă după confracții ei literari. Apoi a întrebat:

— Șasa s-a întors?

După această demonstrație, colegii au început să-l salute pe Zagoruiko cu cuvintele frazei de control.

Problema recunoașterii sunetelor de către automate presupune însă nu numai feluri practice, ci și teoretice. Limba este, se știe, purtătorul sensului tuturor comunicațiilor. Cînd omul

Deocamdată ordinatorul este mut, specialiștii speră însă că în curînd el va căpăta darul vorbirii

bări fără a utiliza răspunsuri dinainte pregătite, cu alte cuvinte să se „intellectualizeze”. Ordinatoarele ar putea atunci ocupa posturi de dispecer, bibliograf, translator, ar putea păstra și servi informații la cerere, comanda complicată procese de producție etc.

La Institutul de matematică al filialei siberiene a Academiei de Științe problema limbajului mașinilor este studiată din câteva unghiuri de vedere. Cele mai multe sînt incluse în formula: ce s-a spus, cine a spus și în ce dispoziție emoțională a vorbit.

Ce s-a spus presupune recunoașterea unui număr limitat de cuvinte. Dar ce rezervă de cuvinte este necesară unei mașini pentru a-l putea înțelege pe om și a-i răspunde? Răspunzînd la întrebare cu exemplul unei teme aplicate date spre rezolvare de portul pescăresc din Murmansk, matematicienii de la institutul siberian au calculat că pentru această temă e de ajuns dacă mașina își „însușește” un bagaj de 200 de cuvinte. În felul acesta ea poate deveni ajutor de dispecer. Același număr de cuvinte îi este, de altfel, suficient pentru rezolvarea oricărei probleme matematice.

Dar succesele în acest domeniu nu depind de un singur factor. Multe atîrnă de cine pronunță cuvintele. Mașina poate avea un bagaj redus de cuvinte și înțelege în schimb orice crainic sau poate înțelege mai multe cuvinte, dar cu condiția să fie rostite de aceeași persoană.

Ordinatorul „antrenat” de specialiștii siberieni înțelege, cum am văzut, 200 de cuvinte. Dintr-o sută de răspunsuri date 96 sînt exacte. Dar el funcționează numai după o repetiție făcută spre a-l obișnui cu glasul crainicului. Cercetătorii învață astfel mașina să se adapteze rapid la orice voce.

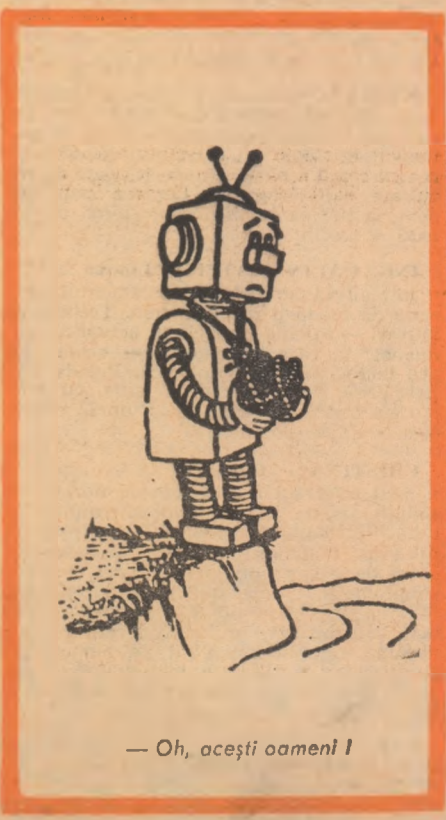
Autorii de literatură științifico-fantastică îi obligă, de obicei, pe roboți să vorbească cu voce monotonă. Specialiștii siberieni socotesc însă că mașina își poate însuși vorbirea emoțională. Este elocvență în acest sens experiența făcută de matematicianul siberian Nikolai Zagoruiko la Institutul tehnologic regal din Stockholm. El a introdus în memoria mașinii caracteristicile sunetelor rusești verificînd

va ajunge să-i cunoască bine structura, va putea înțelege mai bine și structura creierului. Căci specialiștii consideră că limba este cheia creierului. Studiul vorbirii ca formă de manifestare a limbii deschide vaste posibilități pentru mai multe ramuri științifice ca: fizica, psihologia și fiziologia. După cum problema prezintă interes și datorită faptului că poate deschide calea și spre descifrarea secretelor altor semnale sonore. De aceea cercetătorii nu renunță nici la studiul „limbii” peștilor, delfinilor și chiar a mecanismelor. Plecînd de la aceste deducții firești, spunea N. Zagoruiko, te gîndești fără să vrei că, într-o bună zi, la întrebarea:

— Ordinatorule, mă auzi?

Mașina va răspunde, ironic!

— Dar d-ta, omule?

— Oh, acești oameni!

Pămîntului și s-au înregistrat variații ale cîmpului magnetic. Structura undelor de șoc experimentale a corespuns cu calculele teoretice.

Modelarea limitată a mai permis să se reproducă în laborator și alte fenomene cosmice interesante. Astfel, tot sateliții au detectat prezența unei „cozi” geomagnetice pe partea întunecată a planetei noastre: liniile de forță magnetice se prelungesc în direcția vîntului solar pînă dincolo de orbita Lunei. Aceeași coadă magnetică a apărut în laborator atunci cînd plasma a înconjurat dipolul.

**FIECARE ZÎMBET
PRELUNGESTE VIAȚA
CU TREI MINUTE!
LUPTAȚI PENTRU
LONGEVITATEA DV.
CITIND :**

Cronica (pseudo) științifică

Tripleta

Inginerul N. Kibrin a devenit fericitul tată a trei copii. El a hotărît să-i numească după mamele respective.

Semnele timpului

Rustan Gutzaev, în vîrstă de 167 de ani, care a coborît recent pentru prima oară din munții săi natali a fost accidentat de un automobil. Transportat la spital, a declarat unui reporter:

— Și cînd te gîndești că încă acum o sută de ani mi s-ar fi putut întîmpla așa ceva.

Modernizare

Atelierul de confecții nr. 37 din orașul Baguiciansk primește comenzi prin telefon. Orice comandă este onorată în cel mult cinci zile și livrată tot telefonic.

Un nou record

Nikolai Rebrov a bătut de două ori recordul mondial la 100 de metri. Timpul realizat: 20 de secunde!

Din publicația „Gimnaști și sportivi”

Tinerele fete care au participat la concursurile de gimnastică artistică i-au nemulțumit pe iubitorii acestui nobil sport. Ele s-au prezentat în juste.

O casă de bani foarte rezistentă

Uzina „Mișmaș” din Kircenko-vo a început să producă un prim lot experimental de case de bani fabricate dintr-un oțel special. Ele pot fi deschise numai prin intermediul unui dispozitiv electronic.

Dar nu e nevoie neapărat să fie deschise spre a li se verifica conținutul. Peretele din față este din sticlă.

(După „Literaturnaia Gazeta”)

ASTROFIZICĂ

Suflă vîntul solar

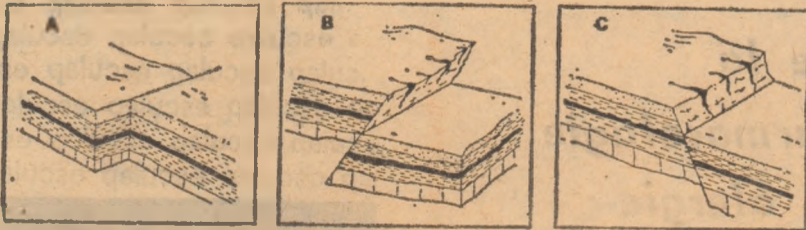
Nu toate fenomenele din Univers pot fi studiate prin metoda modernă a modelării. Trecînd de la scara cosmică la scara laboratorului, pentru a obține un model exact ar trebui să se mărească în așa măsură concentrația energiei încît experiențele devin practic imposibile. Dar mai există și o altă cale, aceea a modelării limitate, care constă în alegerea celor mai interesante fenomene și în crearea condițiilor necesare pentru reproducerea lor în laborator. Așa a fost modelată, la Institutul de cercetări spațiale din U.R.S.S., interacțiunea dintre vîntul solar și cîmpul magnetic terestru.

Conform măsurătorilor făcute de sateliții artificiali ai Pămîntului, cîmpul magnetic terestru nu e perfect circular, ca acela al unei sfere magnetice, așa cum se credea. Curentul neîntrerupt de plasmă (numit vînt solar), care sosește din Soare cu o viteză de aproape 400 km/s, deformează cîmpul magnetic terestru și îl turtește în partea îndreptată spre astrul zilei. La întîlnirea celor două fenomene cosmice se naște o undă de șoc asemănătoare cu cea creată de avionul supersonic în atmosferă. Unda nu se datorește, însă, ciocnirii unor particule, acestea fiind mult prea rare acolo (circa 10 electroni și protoni într-un centimetru cub).

În laborator, vîntul este produs cu ajutorul acceleratoarelor electrodinamice de plasmă, care imprimă acesteia viteza omologului ei solar. Concentrația plasmelor experimentale este însă mult mai mare decît a celei adevărate. Cîmpul magnetic terestru neper-turbat de vîntul solar este reprezentat de un dipol magnetic. Asupra acestuia este îndreptat fascicolul de plasmă. În felul acesta s-a obținut o undă de șoc de același tip cu cea care se formează în spațiul din apropierea

VERIFICAȚI-VĂ CUNOȘTINȚELE

Sinteți un bun geolog?

Falia este o ruptură în scoarța terestră, în lungul căreia se constată o denivelare a două compartimente de strate, ca rezultat al mișcărilor tectonice verticale. După raportul în care se află cele două flancuri ale faliei, între ele și față de planul de falie, se deosebesc mai multe feluri de falii: inversă sau de încălecare, normală, transversală, diagonală etc. Care din imaginile de mai sus reprezintă o falie normală?

(Răspuns în pag. 11-a)

gLOBUL
 globul globul
 globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul

BIRMANIA

Templele dorm in picioare

O mie de ani, in centrul Birmaniei, chiar la intretinerea drumurilor ce vin din China si India a fost intemeiat orașul Pagan. Dar el n-a avut viață decit patru sute de ani, căci acum mai bine de jumătate de mileniu a fost părăsit de ultimii săi locuitori.

Datorită însă aerului uscat din regiunea centrală a țării și măiestriei constructorilor, pagodele și templele au rezistat vremii și intemperiilor, s-au menținut într-o stare aproape perfectă.

Am vizitat străvechiul oraș, cindva înfloritor, într-o dimineață tocmai cind ceața de deasupra riului Irawadi se ridica, scoțind la iveală crestele ascuțite ale colinelor din preajmă. De obicei soarele nu împrăștie brusc ceața, ci încet, fără grabă, pe măsură ce capătă puteri, încălzește aerul și inundă cu razele lui colozii de piatră. Dimineața, templele se simt tinere și diafane și se scaldă în ceață și în razele soarelui.

Impărăția lor are numai două culori: trandafir — cind astrul zilei le inundă zidurile și albastră, cind e ceață și umbră.

La amiază, din cauza arșitei, cerul devine alburii, incolor. Frunzele și acele cactușilor și ogoarele cultivate cu arahide, care ocupă acum partea orașului afectată odinioară caselor și palatelor construite din lemn și putrezite de mult, sînt acoperite cu praf. Prăfuită par și templele și pagodele.

În amurg, însă, după ce soarele se mistuie dincolo de riu, praful dispare parcă de pe vegetația care-și recapătă verdele pur. Umbrele lungi devin violet și de pe acoperișul aflat la 70 de metri înălțime al templului Tatbinu, se poate vedea, evident la o scară foarte mică, puzderia de clădiri portocalii în formă de cubulețe și piramide care se înșiră pe mulți kilometri de-a lungul riului. Mulțumită transparenței și calmului care se instalează în atmosferă după apusul soarelui, siluetele lor se desenează clar.

Noaptea la Pagan nu e neagră ca smoala și adincă, străpunsă de luminile securilor electrice sau ale farurilor de nașini, ca în orașele moderne, ci arăntie, încărcată de stele. În acest moment, în oraș nu mai există decit două culori: argintiul albastrui al clădirilor și negrul vegetației. Aeriene, aproape materiale, simțindu-se în elementul or printre stele, templele se pregătesc a culcare. Dar dorm in picioare...

I. Mojeiko

Cea mai scumpă clădire din lume

Știam totul despre Australia cu mult înainte de a pleca într-acolo. Evident, tot ceea ce se scrie prin manuale și lucrări de popularizare.

„Australia e un mare platou cu centrul concav și marginile ușor ridicate”.
 „Cea mai toridă lună este ianuarie, cea mai rece — iulie”.

„Floră și faună foarte bogate și variate”.

Eram, de asemenea, perfect informat despre zăcămintele minerale ale continentului, despre lacul Eyre complet sec, despre păgubitoarea fertilitate a iepurilor aduși acolo de europeni, despre cîinele sălbatic Dingo, oile merinos și, evident, canguri.

Pe scurt, știam totul. Nu ca strămoșii noștri din antichitate pentru care Australia era Terra australis incognita. Căci anticii o bănuiau numai. Cei dinții care au descoperit-o au fost portughezii. Dar ei au păstrat tăcerea timp de 200 de ani întrucît, conform unui acord încheiat cu puternica Spanie, toate pămînturile descoperite la răsărit de 147° longitudine estică aparțineau regelui spaniol.

La sfîrșitul secolului XVIII, după expediția lui James Cook, Australia a devenit posesiune engleză. În 1778, pe țărmul Golfului Jackson a debarcat primul grup de emigranți fără voie: exilați, paza lor și administrația militară. Prima așezare înființată a fost numită Sydney, după numele ministrului britanic al coloniilor.

Vasul nostru, „Vatutino”, s-a apropiat de Port-Jackson la începutul toamnei australiene, într-o perioadă cu umiditate mai redusă și arșiță mai potolită. După tropice ni se părea un adevărat paradis.

Șalupa pilotului ne-a ieșit înainte la intrarea în golf. În razele soarelui care abia răsărea, zgîrie-norii păreau niște fantome trandafirii. La început pluteau deasupra pămîntului. Apoi au coborît pe acoperișurile de țiglă roșie ale puzderiei de căsuțe joase de pe colinele inverzite. Între doi zgîrie-nori și deasupra lor se arcuia spre cer un uriaș pod argintiu. L-am recunoscut imediat: era celebrul pod din Sydney, unul din miracolele tehnice ale lumii.

Cheul la care urma să acostăm era ocupat, încît am rămas ancorați în rada interioară. Sute de iachuri, ambarcațiuni cu motor, catamarane și trimarane tăiau oglinda întinsă a golfului, dispăreau în golfulețe, după care se iveau iar de după promontorii și stînci. Vele albe, galbene, albastre sau multicolore, cu sau fără embleme.

Abia către seară am putut ridica ancora și am pornit cu grijă spre mijlocul golfului. Am ocolit insula-fort Denison și am lăsat în stînga o bizară aglomerație de scoici de aluminiu, care semănau cu niște carapace de stridii, dar de proporții uriașe, ca într-un roman științifico-fantastic. Pilotul ne-a explicat că era clădirea Operei în curs de construcție.

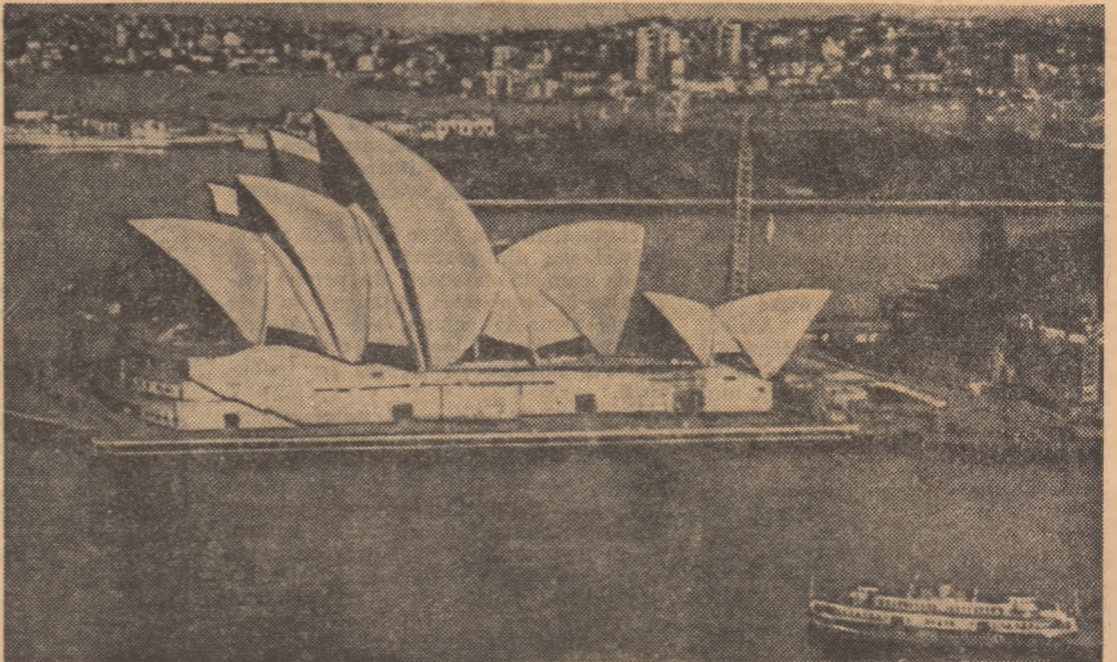
Sydney e capitala celui mai vechi stat australian: Noul Wales de Sud,

orașul cu cel mai mare număr de locuitori, cel mai important centru industrial al țării și cel mai mare port (cu cel mai mare trafic).

Locuitorilor celui mai izolat continent de pe glob le cam place să se laude. La ei totul este la superlativ. Începînd cu podul.

Cel mai mare din emisfera sudică și cel mai frumos din lume, podul leagă partea nordică de cea sudică a orașului împărțit în două de golful Port-Jackson. Dat în funcțiune în 1932, a fost construit de firme particulare, cu credit străin și dobînzii foarte mari. Nici locuitorii din Sydney nu-și mai amintesc exact ce procent s-a plătit. Avînd trista experiență a podului, Opera de pe promontoriul Benelong este construită fără ajutor străin. Cum populația joacă mult la loterie, a fost adoptat următorul sistem: un bilet costă șase dolari; jumătate din această sumă e folosită pentru plata ciștigurilor și pentru cheltuieli organizatorice, iar jumătate pentru construirea Operei.

Conform proiectului inițial, costul lucrărilor de construcție a grandiosului teatru urma să se ridice la 3,5 milioane dolari. În zece ani, însă, s-au investit 35 de milioane. Edificiul va fi terminat, afirmă optimiștii, în 1975 și va costa 80 de milioane de dolari australieni noi. Cam mult, evident. În schimb va fi cel mai mare teatru de operă din emisfera sudică și cea mai costisitoare clădire din lume.

Opera din Sydney

„Chevron”, cel mai mare hotel din emisfera sudică, nu e nici el terminat — acum se toarnă fundațiile ultimului corp — dar o parte a și fost dat în exploatare.

Deși locuitorii din Brisbane ne-au asigurat că urbea lor e cea mai mare din Australia, din emisfera sudică și, se pare, din întreaga lume ca suprafață, eu cred totuși că Sydney-ul e mai mare decît Brisbane ca suprafață, cît și ca număr de locuitori și de bulevarde.

De altfel, australienii numesc străzi bulevardele mai drepte și mai largi. Multe street-uri, piețe, poduri, pasaje și străduțe din orașele Australiei au nume de regi, regine și descendenți ai lor. Ori pur și simplu se numesc: strada regală, bulevardul regal sau aleea regală. Partea centrală a Brisbane-ului, de pildă, abundă în denumiri împrumutate din arborele genealogic regal. Toate street-urile orizontale au nume feminine: Elisabeta, Charlotta, Mary, Margareta, Alice. Iar cele verticale se numesc: Albert, Edward, William, George...

Sydney-ul nu are o geometrie atît de perfectă. Din centrala George-Street, de pildă, am cotit brusc la stînga și am pornit cu viteză pe William-Street. Era noapte și pe cerul înstelat strălucea, deasupra edificiilor orbitor luminate, emblema concernului american de cauciuc „Dunlop”: o envelopă albastră, străpunsă de o săgeată roșie. Săgeata era îndreptată spre Kings Cross, cea mai animată intersecție din Sydney, din Australia sau chiar din emisfera sudică.

La drept vorbind, săgeata nu ținea chiar intersecția în care se întîlnesc șapte străzi, ci îngusta străduță Kings-Cross Read. Read amintește că acolo a fost cîndva o alee pe care locuitorii se plimbau călare.

De la Sydney am plecat la Melbourne, unde am avut un foarte original ghid voluntar: mătușa Molley. Amabila noastră însoțitoare ne-a urcat în micul ei automobil și ne-a dus la casa memorială James Cook. Stăpînul clădirii nu mai e de mult în viață, dar casa în care celebrul explorator și-a petrecut copilăria și adolescența, o mică clădire cu etaj, cu străvechi și rudimentare unelte țărănești, mobilă grosolană și hărți geografice pe care Australia era numită încă Noua Olandă, a fost adusă din Anglia și transformată în muzeu. Un muzeu mic, fără ghizi, administratori, casieri, birou de informații și chioșcuri cu cărți și ilustrate. Toate aceste atribuții le îndeplinea cu mult succes un polițist voinic, rumen la față, cu nas mare, fost marinar, veteran al celui al doilea război mondial, împrejurare atestată de sumedenia de decorații care-i împodobeau vestonul bleumarin. Dar una dintre bentițe, verde-liliachie, era prinsă separat, în stînga. De ce?

Polițistul ne-a lămurit bucuros și cu mult haz:

— Cele de aici sînt pentru războiul trecut. Am fost și eu pe teatrul de luptă din Europa. Dar asta, a rostit el

arătînd spre bentița verde-liliachie, am dobîndit-o pentru bătălia încă neterminată pe care o dau cu soția mea. Ce să-i faci? În toate vremurile femeile au fost belicoase. De altfel, vedeți acolo, afară, un grajd? Părinții lui James Cook țineau în el un cal, o vacă și trei porci. Bătrînul Cook se întorcea deseori acasă cu chef și, ca să evite scenele conjugale, se strecura pe furiș în grajd. Eu n-am nici o astfel de dihanie și deci nici grajd.

Mătușa Molley a izbucnit într-un rîs sincer și contaminant, de parcă ar fi auzit prima oară vestea mucalitului polițist. Avea un ris cristalin, copilăresc, care nu-i trăda defel cei 70 de ani.

Însoțitoarea noastră voluntară a făcut apoi tot posibilul ca să ne arate cît mai mult din orașul ei natal. Mulțumită ei am vizitat bazinul de înot olimpic și stadionul, grădina botanică, Muzeul memorial al celor două războaie mondiale și Galeria de tablouri.

În aceeași seară, mătușa Molley ne-a poftit le ea acasă, într-o mică vilă de lemn, cu o splendidă grădiniță înțesată cu portocali, smochini, papaya, trestie de zahăr, grape-fruit, niște fructe necunoscute de europeni de dimensiunea unei mandarine, flori neasemuit de frumoase și de parfumate. Mătușa Molley ne-a oferit imediat mlădițe și semințe din toate aceste rarități, dar medicul care se afla printre noi ne-a amintit de severa interdicție de a duce și a scoate din țară animale, plante și chiar pămînt. De altfel, în toate țările serviciul de carantină îi amendează aspru pe contravenienți.

I. Mikson

Ultima speranță

Desen de A. Nekrasov

Întâlnire la ceas... la Moscova

Foto : P. Nosov

DIN PRIVIRI ȘI GESTURI

La taifas cu hamadrilii

„Urcînd cele o sută cincizeci de trepte care duc spre crescătoria de maimuțe din Suhumi am intrat în unul din cele mai moderne centre de primatologie din Europa” — scrie biologul N. Pojarițkaia într-un articol consacrat hamadrililor. Înainte de a-i da cuvîntul, să facem însă o sumară cunoștință cu aceste maimuțe din familia pavianilor. Hamadrilii sînt cinocefale; cu alte cuvinte, au un cap de ciine (de altfel chiar și sunetele pe care le scot seamănă cu un lătrat de ciine). Li se mai spune și paviani cu pelerină, pentru că masculii adulți au o superbă mantie de blană argintie care le acoperă umerii. Trăiesc în cete, mai ales pe stînci, în Africa, Arabia și în insula Sulawesi. Masculii sînt destul de înalți și ajung pînă la o greutate de 40 kg, femelele sînt mai mărunte, iar puil sînt de-a dreptul minusculi. Membrii unei cete de hama-

drilii au un limbaj special, un fel de gîngurit prin care cei mari le dau să înțeleagă că sînt dispuși să se joace cu ei. Dacă ar fi să facem o analogie — evident, convențională — cu limbajul uman, semnalele sonore ale hamadrililor nu corespund cuvintelor, ci frazelor, iar uneori chiar unor „paragrafe”. Dar hamadrilii scot și sunete fără destinație sau semnificație precisă, așa cum fac, de altfel, toate viețuitoarele. Această categorie de sunete seamănă cu niște grohăituri.

Hamadrilii știu să se înțeleagă și din priviri sau din gesturi. În acest scop ei au cam 15 categorii de priviri expresive și de mișcări. Adăugate la cele 20 de semnale sonore, ele alcătuiesc un sistem de mijloace de comunicare care îi satisfac pe deplin pe hamadrilii.

Am asistat la o scenă tipică pentru lumea maimuțelor. O ceartă între două femele. Tipete infernale, priviri crunte, păr zburliț. Încăierarea părea iminentă. Deodată, însă, surprinzînd privirea conducătorului fixată asupra ei, instigatoarea a scos un răcnet de spaimă, a pornit glonț spre șef și a început să-l purice cu o rîvnă care spunea limpede: „Nu fi supărat pe mine, uite, sînt supusa ta umilă, iartă-mă!” Privirile conducătorului cetei sînt deci la fel de eficiente ca semnalele sonore. Ele acționează chiar și de la o distanță respectabilă. Secretul rezidă în culoarea albă a pleoapelor. Cînd își ridică sprincenele, semn de supărare, pleoapele se întind și culoarea lor albă devine vizibilă de la mare distanță.

Un zoolog a spus că trupul unui animal e o carte deschisă pe care poți s-o citești (dacă știi cum) și că fiecare parte a corpului are pentru ceilalți semeni o anumită semnificație. Această afirmație se potrivește de minune hamadrililor. Totul, începînd cu nasul și terminînd cu vârful cozii, poate exprima ceva. Astfel, o anumită mișcare a cozii poate spune unui hamadril că e agreat de aleasa inimii lui, o altă mișcare a cozii poate însă să însemne că nu e cazul să-și facă iluzii. Zburlindu-și mantia hamadrilul își avertizează rivalul: „Păzea!”, iar dacă își însoțește avertismentul cu o lovitură de labă în pămînt, adversarul are de ales între fugă sau luptă.

Spaima, furia, curiozitatea, nehotărîrea, veselia, tristețea și o seamă de alte stări afective pot fi exprimate prin mișcări ale urechilor, ochilor, gurii, pielii capului. Încercați să oferiți unei maimuțe alimentare ei favorit, dar în prezența conducătorului cetei. Ea nu are voie să-l ia, acest drept aparține exclusiv mai-marelui ei. Tentanția e însă mare și fizionomia sărmanului hamadril exprimă o mare gamă de simțăminte: dorința arzătoare de a înșfăca alimentul, frica de șef, tentativa de a fura fără să fie pedepsită, vinovăția pentru acest gînd etc. Cea mai originală mi-a părut însă tactica masculilor care se află în prezența unor rivali și, dintr-un motiv sau altul, nu pot să se încaiere. În acest caz masculii încep să caște. Am văzut ase-

menea căscături și pot să afirm că sînt înfricoșătoare. Botul larg deschis lasă să se vadă nu numai dantura, ci și gingiile și faringele. Ochii închiși, urechile culcate pe spate, corpul încordat subliniază surescitarea hamadrililor-rivali. După fiecare căscat hamadrilul arată ca după o criză de nervi, iar după o serie de căscături rivalii sînt de-a dreptul epuizați...”

UN „SIMBOLISM” NECESAR

Avertismente pe înțelesul

futuror

Experiența a dovedit că nici polițistii, nici turiștii și nici lucrătorii din sectoarele în care e nevoie de cunoașterea unor cuvinte sau expresii în limbi străine, nu mai reușesc să memoreze mulțimea de avertismente utilizate azi în transport, comerț, turism etc. E adevărat că nu-i de loc ușor să le înveți nu numai în miile de limbi și dialecte cîte există pe glob, dar chiar și în limbile de largă circulație. Și totuși, e vorba de avertismente importante: „Atenție, trepte!”, „Materiale inflamabile!”, „Nu fumați!”, „Puneți-vă centurile de salvare!” și multe altele.

De aceea, nu demult, la Los Angeles a luat ființă o instituție condusă de pictorul și lingvistul Henry Dreifus, care intenționează să întocmească un dicționar internațional de desene simbolice. Realizarea acestei intenții se dovedește însă mult mai dificilă decît pare. Inițiatorul ei, Henry Dreifus, a declarat: „Nu mi-am putut închipui că în acest domeniu e atîta harababură. Am văzut avioane în care cu litere mari, luminoase, li se atrage atenția călătorilor să nu fumeze și li se explică cum și cînd să-și pună centurile de salvare. Avertismentele sînt însă scrise în zece limbi (întrucît itinerarul avioanelor respective trece prin zece țări) și ocupă deci un spațiu foarte mare. Nu există simboluri internaționale nici pentru inscripțiile de pe uși: „În afară” sau „Înăuntru”. Încurcătura e agravată apoi de împrejurararea că în diverse țări (iar uneori în diferite state ale aceleiași țări, cum e S.U.A., de pildă), aceleași semne au înțelesuri diferite. De exemplu: pe șoselele europene triunghiul semnifică primejdie, pe cîtă vreme în America el este simbolul aeroporturilor pentru elicoptere, iar în India... al punctelor medicale.”

E curioasă și istoria Crucii Roșii și a Semilunei Roșii. Primele asociații au luat naștere în Elveția, a cărei stemă de stat este o cruce albă pe un fond roșu. Ulterior, țările musulmane au adăugat la crucea roșie simbolul lor, semiluna. În schimb în Iran nu e folosit nici unul din aceste două simboluri, ci un al treilea, și anume un leu!

Se mai întîmplă și așa: un simbol considerat internațional nu e cunoscut în unele țări sau e înțeles greșit. Astfel, pe ambalajele conținînd obiecte casabile se scrie „Atenție, fragil!” alături se desenează un pahar cu picior, iar uneori un pahar spart. Acest ultim simbol creează însă mari încurcături. Într-un port din Turcia conținutul fragil al mai multor lăzi a fost făcut zob pentru că docherii și-au închipuit că descarcă lăzi cu... veselă spartă. Ca să nu mai vorbim de dezorientarea turiștilor și de contravențiile săvîrșite de ei pentru simplu motiv că nu se pot descurca în complicatul labirint al simbolurilor.

B. Kozirev

MUSAFIRI NEPOFTIȚI

Cactusul asasin

Unele specii de cactuși au proprietatea de a se înmulți extrem de repede. Efectele acestei însușiri pot să fie extrem de surprinzătoare.

„a varia w
ia varia varia w
a varia varia varia w
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia var
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia varia v
ia varia varia varia varia va
varia varia varia varia varia

Familia de cactuși Opuntia, cu tulpina înaltă de 6 metri, cu flori albe, roșii sau galbene, cuprinde 300 de specii, răspîndite mai cu seamă în America. Acum cîteva decenii, un cactus Opuntia a nimerit întimplător în Australia. Convenindu-i solul și clima, Opuntia s-a înmulțit, după cum îi este obiceiul, ca ciupercile după ploaie, și a invadat literalmente pămînturile fermierilor. Un timp foarte scurt nimeni n-a avut nimic deosebit, întrucît plantele nou-venite păreau un nutreț ideal pentru vite. Văcile consumau cu vădită plăcere tulpinile suculente ale Opuntiei, după care însă se îmbolnăveau și mureau. Crescătorii de vite au fost nevoiți să-și părăsească pămînturile pentru a salva ce le mai rămăsese din șeptel. Ulterior s-a stabilit că moartea vitelor a fost pricinuită de glohide, mănunchiurile de peri mici și aspri ai Opuntiei, care se înfig în pereții intestinelor și provoacă ulceratii.

Impotriva Opuntiei au fost asmuțiți dușmanii ei de moarte, o specie de insecte care devorează cactușii. Au fost lansate din avion imense hoarde de insecte. Numai așa a putut scăpa Australia de acest musafir nepoftit.

O întimplare similară s-a petrecut și în Insulele Hawaii, unde Opuntia a fost adusă de un mexican care suferea de nostalgia peisajelor natale.

(Din „Nauka i jizni”)

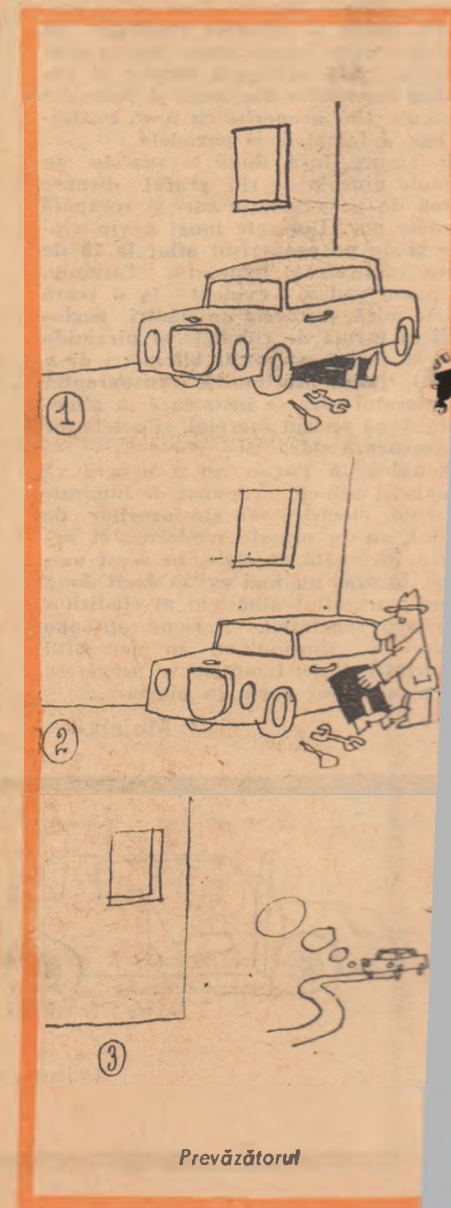

Pe post de santinelă

drilii se supun unui „regulament de ordine interioară” respectat cu sfințenie. Aceste norme de conviețuire și mijloacele de comunicare ale hamadrililor au interesat-o în primul rînd pe cercetătoarea N. Pojarițkaia, care a notat:

„Pentru a se înțelege între ei hamadrilii folosesc un sistem complicat de sunete, priviri, gesturi, atitudini. Sistemul sonor, de exemplu, cuprinde 20 de semnale, fiecare cu o semnificație și adresă precise. Astfel, cînd conducătorul cetei ordonă ceva el nu trebuie să-și repete ordinul niciodată: „supușii” îl înțeleg perfect și se conformează.

Întîlnind pe conducător sau un personaj cu rang superior hamadrilii execută cîteva genuflexiuni și scot sunete asemănătoare unui oftat: acest ritual semnifică o totală supunere față de superior. Un plescîit din lîmbă dezvăluie intenții pașnice și invitația de a răspunde la amabilitate. Răsfățați ca orice copii, puil se bucură de un

Prevăzătorul

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

LELIA Z — București: Pentru artroza dv. rebelă e bine să vă adresați Centrului de reumatologie din București, str. I. Fu-cick.

I. OLTENSCHI — București: Trata-mentul, așa cum s-a precizat în nota pu-blicată, se află încă în faza experimentală. El poate fi totuși încercat și de dv. Se face cite o injecție la 2 săptămâni, o serie de cel puțin 6 fiole, în funcție de rezul-tatul clinic și radiologic.

C.C.B. — Bacău: 1) Pronosticul e în ge-neral favorabil; dar în materie de boli psiho-somatice — spune butada — este

posibil, dar la fel de greu, să prevezi tre-cutul ca și viitorul 2) Datele pe care le dețineți nu sînt exacte. Maturizarea sexu-ală este mai timpurie astăzi decît altă dată (prima menstruație s-a deplasat de la 15 la 12 ani) iar menopauza se instalează mult mai tirziu decît la începutul secolu-lui, astfel încît perioada de activitate se-xuală a femeii a crescut, în acest timp, cu aproape 25 la sută.

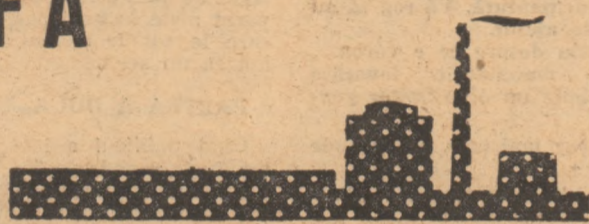
SINTEȚI UN BUN GEOLOG?

RĂSPUNS: fig. C, deoarece flancul coborît se găsește deasu-pra planului de falie.

Combinatul pentru fibre artificiale

BRĂILA

CFA

Produce și livrează pe bază de repartiție

- Celofibră tip lînă
- Celofibră tip bumbac
- Rețele cord de mare rezistență
- Confecții din celofan normal tratat și hirtie pungi sau coli de orice dimen-siune de la 1—4 culori pentru ambalarea produselor de larg consum, cu emblema și textul indicat de beneficiar, în orice cantitate și prompt.
- Sulfat de sodiu

PIONIER'70

Un model nou!
Stiloul recomandat în mod
special elevilor.
Capacitatea rezervorului: 1 cm³
Peniță aurită cu virful de iridiu.
Fabricat de
„Flamura Roșie”
strada Rîului Nr. 28
Sibiu

COMBINATUL DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI DIN SEBEȘ, JUDEȚUL ALBA

Oferă spre vânzare unităților sanitare următorul
mobilier:

— comodă tip 505	Preț de intr.	973 lei	Preț amănuntul	1350 lei
— " " 505/2	" "	700 "	" "	716 "
— " " 505/3	" "	600 "	" "	522 "
— " " 509	" "	1180 "	" "	1430 "

Livrarea se face fără repartiție, pe bază de co-mandă fermă.

Informații detaliate se pot obține la sediul C.E.I.L.
Sebeș sau telefon 482 Sebeș.

PLOAIA ȘI NOI...

IMPERMEABILE CU LINIE MODERNĂ DIN ȚESĂ-TURI TERCOT DURABILE, NEȘIFONABILE, UȘOR DE ÎNTREȚINUT

Temerarii din „Saloon“-ul lui Bill

(Urmare din pag. 4-a)

50... încă 50... Mai rămăsese foarte pu-țin pînă în virf. Dar fiecare secundă petrecută în infernul de zăpadă îi a-propia și de limita fatală de unde nu mai există întoarcere. Încît, deși mai aveau atît de puțin, cei trei s-au îna-poiât...

La două zile după ce s-au întors la tabăra intermediară aflată pe curmătur-ă, ei au făcut însă o nouă încercare de a cuceri inospitalierul pisc. De data aceasta, virful muntelui era învăluit într-un nor gros de ceață rece ca gheața, prin care oamenii nu puteau nici înainta și nici respira. Rezervele de alimente erau pe sfîrșite. Alpinștii abia se mai țineau pe picioare. Con-tinuarea drumului ar fi echivalat cu o sinucidere. Și, culmea, cînd grupul a coborît în vale, pămîntul a fost zgud-uit de un puternic cutremur. Colosul McKinley „s-a mișcat”, scuturînd de pe el greaua șubă de zăpadă. În clipa următoare pe versantul nordic, unde cu numai puțin timp în urmă se afla-seră alpinștii, s-a rostogolit vertiginos, măturînd totul în cale, o gigantică la-vină.

Colosul cedează

Apoi a mai trecut un an și la poa-lele muntelui au venit alți alpinștii. Grupul era condus de Hudson Stuck. De data aceasta muntele era calm și bine-voitor. Cei patru alpinștii au urcat fără greutate pînă la limita de sus a ghețarului. Spre mirarea lor, însă, creasta nord-estică a muntelui, amin-tînd, după relatările lui Parker și Brown, de o lamă de cuțit, nu mai exista. Înaintea lor se afla o îngre-

mădire haotică de stînci ascuțite, blocuri de gheață și fisuri adînci — tot ceea ce mai rămăsese după cutre-mur din creasta pe care o escaladase-ră predecesorii lor.

Timp de cîteva săptămîni Stuck și în-soțitorii lui au săpat în labirintul de gheață o scară de cinci km. În locurile cele mai primejdioase, și mai ales a-coolo unde drumul trecea pe niște cor-nișe înguste, s-au ajutat de parapete din frînghie. Apoi, timp de o lună, ei s-au transformat în cățiri de povară; au cărat în spinare toate alimentele și echipamentul din tabăra de jos în cea de sus. După calculul lui Stuck, în a-cest răstimp, fiecare membru al expedi-ției a străbătut pe infernala scară o distanță de 20 km, cu alte cuvinte a urcat de trei ori pînă în virf.

În felul acesta, la 3 iunie 1913, ta-băra principală se afla pe curmătură, iar peste trei zile s-a mai organizat o tabără intermediară pe versantul cupo-lei sudice, la 6000 m altitudine. A doua zi dimineața, grupul a făcut ultimul pas. Exact la ora 13, alpinștii au ajuns pe creasta în formă de potcoavă, acoperită cu un strat gros de zăpadă, la 6194 m. De data aceasta uriașul McKinley a fost definitiv înfrînt.

Mai tirziu, Hudson Stuck și tovarășii săi au afirmat că pe creasta nordică văzuseră steagul împîntat de „expedi-ția alascanilor”. Încît a început o cău-tare febrilă a temerarilor Anderson, Taylor și McGonogol spre a fi încunu-nați cu laurii ce li se cuveneau. Dar n-au mai putut fi descoperiți. Întorcînd spatele unei glorii iluzorii, primii cuce-ritori ai McKinley-ului porniseră de mult în căutarea unor ciștiguri palpa-bile, pierzîndu-și urma în pădurile ne-sfîrșite ale Alascăi...

Idilă de... toamnă

Cu puțină bunăvoință

Imi pare grozav de bine că de la o vreme sesizările cetățenilor sînt rezolvate prompt și competent. În legătură cu cele de mai sus, să vă povestesc ce mi s-a întîmplat nu de mult. Am intrat într-un magazin cu gîndul să-mi cumpăr niște scrumbie afumată și 200 de grame de marmeladă. M-am așezat frumos la rînd și am așteptat. În jur, nimic deosebit. Discuții pașnice. Două cetățene își informau vecinele că în Brazilia s-a născut un copil minune care la un an și jumătate știa să vorbească limba suedeză, la doi ani, să cînte la contrabas, iar cînd a împlinit trei ani a început să se bărbierească.

Am fost foarte impresionat de cele auzite. În general, trebuie să vă spun că îmi place să acumulez cunoștințe noi. Și, uite așa, în timp ce acumulam astfel de cunoștințe, am zărit venind spre noi un vlăjgan cu un lădoi în brațe, cu nasul roșu și cu obraji nebarbierii de cel puțin o săptămînă. S-a apropiat de rîndul nostru și răcnind „Păzea!” a dat să treacă spre magazie. N-am mai răbdat și i-am spus:

— Ar trebui să-ți fie rușine, tovarășe! Lucrezi într-o instituție civilizată, cu personal feminin și umbli nebarbierit. N-ai auzit că în Brazilia pînă și copiii de trei ani se bărbieresc?

Vlăjganul s-a uitat la mine de parcă aș fi picat din Lună și mi-a spus:

— Ce te legi de mine, Vasea?

Asta era prea de tot. În primul rînd nu mă cheamă Vasea ci Nikodim, lucru pe care i l-am și spus vlăjganului pe șleau.

— Ce te legi de mine? a repetat el. Eu sînt de vină că te cheamă Nikodim?

Vînzătoarea a sărit și ea:

— Nu ne țineți de vorbă, cetățene!

— Ia te uită la el! a chicotit casierita. Face pe grozavul!

M-am enervat și am cerut condica de reclamații. S-a iscat scandal. A apărut de undeva responsabilul, care mi-a smuls din mină condica și m-a amenințat că mă dă pe mina miliției. N-am putut îndura atîta batjocură, am dat dracului scrumbiile și marmelada și m-am dus la director.

Așa a început toată tărășenia. Stați să vedeți.

Directorul a încercat să mă convingă că nu poate să-l oblige pe subaltern să se bărbierească, că asta nu intră în atribuțiile lui și că asemenea bazaconii n-au ce căuta în condica de reclamații.

„Sînteți toți o apă și-un pămînt”, mi-am spus în sinea mea și m-am dus glonț la Directorul general al Direcției comerciale raionale. Directorul a ascultat cu răbdare tot ce i-am povestit: și despre 200 de grame de marmeladă, și despre copilul minune din Brazilia care se bărbierește la 3 ani, și despre tot ce a urmat. După care, vizibil abătut, a sunat-o pe secretară.

— Cheamă-l pe Piatorkin, i-a spus directorul.

— Tovarășe Piatorkin, ocupă-te d-ta de această sesizare și rezolv-o în lumina ultimelor instrucțiuni cu privire la soluționarea promptă și competentă a sesizărilor făcute de cumpărători, i-a spus directorul lui Piatorkin, după care mi s-a adresat mie:

— Telefonați-mi peste o săptămînă, sper că veți fi satisfăcut.

I-am telefonat la termenul fixat.

— Totul e în ordine, mi-a declarat directorul. Am convocat o adunare ge-

nerală și am prelucrat cazul. Tovarășul Kliușkin s-a bărbierit.

— Asta-i tot? Dar vînzătoarea și casierita?

— Bine, telefonați-mi peste o săptămînă.

I-am telefonat și am aflat că Kliușkin a fost dat afară, vînzătoarea a fost mutată la raionul de paste făinoase, iar casierita a fost muștrată.

— Cum rămîne însă cu responsabilul și cu directorul magazinului? Au refuzat să-mi dea condica de reclamații, ba m-au și amenințat! i-am amenințat directorului general. L-am auzit oftînd, apoi cu o voce slabă mi-a cerut să-i telefonez peste vreo trei zile.

După trei zile am aflat că raionul de marmeladă a fost închis, responsabilul a fost mutat într-o unitate de prestări de servicii la domiciliu, iar directorul transferat într-o frizerie.

— Ceva nu-i în regulă, mi-am zis atunci. O cam scaldă tovarășii de la direcția raională.

M-am dus personal la directorul general. Văzîndu-mă, s-a făcut alb ca varul și a întins mina după sticluța cu valeriană. Apoi, tremurînd din cap pînă în picioare, mi-a promis că se va ocupa el însuși de acest caz, ba, mai mult, își va da sieși un avertisment în scris.

După vreo două săptămîni am hotărît să controlez totul la fața locului. Cînd colo ce să vezi? Magazinul era împrejmuit cu rogojini, cițiva muncitori demontau ferestrele, un buldozer lovea cu furie un perete gata să se dărîme. După încă o săptămînă în locul magazinului se aflau straturi geometrice de margarete și nu-mă-uita. Vasăzică nu există sesizare care să nu poată fi rezolvată. Cu puțină bunăvoință...

V. Vladin

— Își inchipuie că eu găsesc prost și nu vreau să-l conving de contrariul

Un mini alfabet

Amîndoi prietenii își cumpăraseră mașină și amîndoi erau foarte amăriți.

— Eu zic să încercăm și la baza de aprovizionare, a spus unul dintre amăriți.

— La baza de aprovizionare... Stai nițel, îl cunosc pe unul de acolo, e tehnician, și-a amintit atunci al doilea amărit, a ridicat receptorul și a format un număr.

— Cu tehnicianul Ionov, vă rog, a cerut el.

— La telefon. Ce doriți?

— Să trăiești, băiete! Sînt Stepanov, președintele colhozului „Zarea”. Ce mai faci?

— Cu treburile, tovarășe Stepanov.

— Cum stai cu piesele de schimb pentru „Volga”?

— Alo, nu vă aud, vă rog mai tare!

— Cum stai cu piesele de schimb pentru „Volga”?

— Alo, nu vă aud, vă rog mai tare!

— Cum stai cu piesele de schimb pentru „Volga”? a răcnit Stepanov în receptor.

— Nu aud deloc! Faceți mina pilnie...

Stepanov trase aer în piept și zbieră:

— Ai-pie-se-de-schimb-pentru-„Volga”? Imi trebuie un distribuitor! Dis-tri-bu-i-tor! D de la Dașa, I de la Ina, S de la Svetlana...

— Ce Dașa, ce Ina? Imi pare rău, tovarășe Stepanov, drept cine mă luați?

Și tehnicianul a trîntit telefonul.

— Lasă-mă să încerc și eu, a spus primul amărit și a format același număr de telefon.

— Tovarășul Ionov? Vă salut.

— Bună ziua. Cu cine am onoarea?

— Nu contează, nu mă cunoașteți. Sînt în mare încurcătură. Vă rog să-mi dați o mină de ajutor.

— Dar nu știu despre ce e vorba.

— Vă spun numaidecît, tovarășe Ionov. Imi trebuie un distribuitor pentru „Volga”...

— Alo! Vă rog mai tare, nu se aude nimic!

— Un dis-tri-bu-i-tor pentru „Volga”!

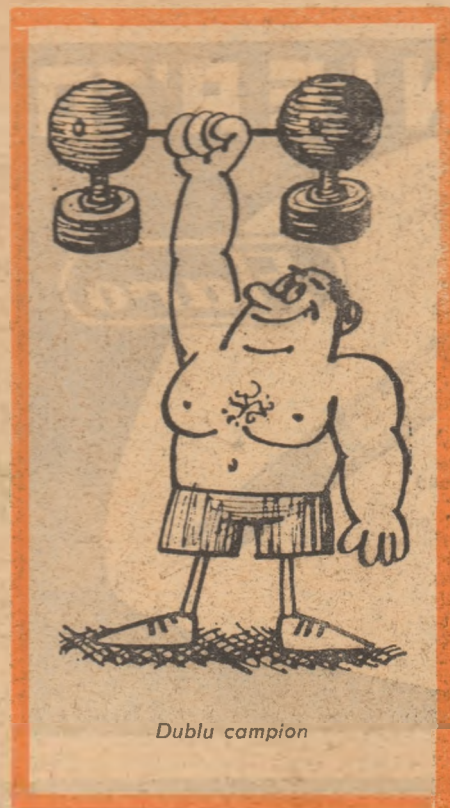
— Nu înțeleg! Vorbiți mai clar!

— Un dis-tri-bu-i-tor! Drojdie-ismă-secărică-tulburel-rom...

— Aha! De ce nu spui așa, frate? Vino pe aici și vedem noi ce putem face.

Cei doi prieteni au oftat ușurați. Mare lucru să cunoști un anume alfabet!

I. Kuznețov

Dublu campion

Recital în trei părți

— Cronică —

E curată nenorocire cu biletele cînd e vorba de Richter! Nu vă spun cîte telefoane am dat și cît am alergat ca să obținem două bilete cu vizibilitate bună, adică într-un loc unde să fim văzute de public. Hilkovskaia însă are întotdeauna noroc. Îi procură bilete o prietenă de la Filarmonică. Iar Rîpcinski are cunoștințe suspuse, așa că nici el n-are habar ce greu se procură bilete la un recital de Richter. În schimb noi, adevăratele melomane, trebuie să-l facem pe dracu' în patru și încă nu reușim întotdeauna să găsim ceva potrivit.

• umor •
r umor umor u.
r umor umor umor u.
umor umor umor umor
ior umor umor umor u.
umor umor umor umor
nor umor umor umor . um
r umor umor umor umor
mor 'umor umor umor um

PARTEA ÎNTÎIA

Am venit cu vreo patruzeci de minute înainte de începere ca să ne putem alege un loc mai bun în hol. Ar fi fost păcat să nu fim văzute și să nu-i vedem pe alții. Sfrijita de Hilkovskaia avea o rochie superbă. Drapakova ne-a spus că i-au adus-o niște rude de la Paris. Rîpcinski și-a cumpărat niște broșuri despre Chopin, pe care le tot frunzește, foindu-se prin hol cu un aer savant.

PARTEA A DOUA

Cînd publicul a început să aplaude am fugit repede în hol, ca să găsim niște locuri mai bune. Am fost surprinsă de bucurioase că nevasta lui Rîpcinski a trecut neobservată în Avea un loc undeva lateral, după o coloană. Hilkovskaia, în schimb, a putut fi admirată de toți; se instalase chiar pe scenă. Dacă vă spun că are un noroc chior! E adevărat, însă, că pînă să reușească să coboare de acolo și să ajungă în hol a sunat de începere și nimeni n-a mai apucat s-o vadă.

PARTEA A TREIA

După terminarea recitalului am dat buzna pe scări ca să ajungem la timp la garderobă. A fost partea cea mai neinteresantă a recitalului pentru că nimeni nu s-a uitat la noi. Blana Hilkovskai nu e chiar așa de grozavă cum se spune. Iar noua mașină a lui Rîpcinski e o rablă. N-a putut să-i pornească motorul și s-a făcut de ris față de toată lumea. Pe mine m-a înbrîncit un diplomat, căruia i-am spus „Sorry” cît am putut de tare, ca să audă toți că știu englezește.

În încheiere, vreau să spun că în pauzele dintre aceste trei părți Sviatoslav Richter a interpretat cîteva lucrări de diferiți compozitori.

A. Marianovici

Fotografii se amuză

Pe ușa de serviciu
Foto : N. Romanov